

Izvještaj o poslovanju
DOO "Crnogorski operator tržišta električne energije"-
Podgorica
01.01.2023. - 31.12.2023. godine

Podgorica, jun 2024. godine

I. OSNOVNI PODACI

Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije" – Podgorica (u daljem tekstu: Operator tržišta), je energetska subjekt koji je nosilac Licence za djelatnost Operatora tržišta električne energije (u daljem tekstu: Licenca). Licenca je od strane Regulatorne agencije za energetiku izdata 22.12.2011. godine i upisana u registar izdatih licenci pod brojem L-E-013.

Operator tržišta je osnovan Odlukom Vlade Crne Gore, 16. decembra 2010. godine, u skladu sa Zakonom o energetici i Zakonom o privrednim društvima i registrovan je kao privredno društvo kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici 29.07.2011. godine.

Operator tržišta u skladu sa Zakonom o energetici, Licencom, Tržišnim pravilima i međunarodno preuzetim obavezama Vlade Crne Gore iz oblasti energetike, koje proističu iz međunarodnih propisa (direktiva 2009/72/EC, sporazum o Energetskoj zajednici i dr.), obavlja sljedeće djelatnosti:

1. organizovanje i upravljanje tržištem električne energije i
2. otkup električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije i njenu prodaju snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima.
3. Aktivnosti vezane za garancije porijekla koje Operator tržišta izdaje na zahtjev proizvođača električne energije, za energiju proizvedenu u energetskom objektu koji koristi obnovljive izvore energije ili visokoefikasnu kogeneraciju.

Osnovni kapital Društva na 31.12.2023. godine iznosi 470.338,87 EUR-a.

U cilju obezbjeđivanja neophodnog pravnog, organizacionog, operativnog i tehničkog okvira za formiranje i rad berze električne energije, trgovinu električnom energijom i posredovanje u trgovini električnom energijom, Vlada Crne Gore je, zaključcima od 17.06.2016. godine, obavezala Operatora tržišta da bude učesnik u osnivanju berze električne energije u Crnoj Gori sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom AD Podgorica i Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić. Vlasnički udio Operatora tržišta u ovom privrednom društvu je 18,80%. Ukupan dosadašnji ulog Operatora tržišta iznosi 180.010,00 EUR-a.

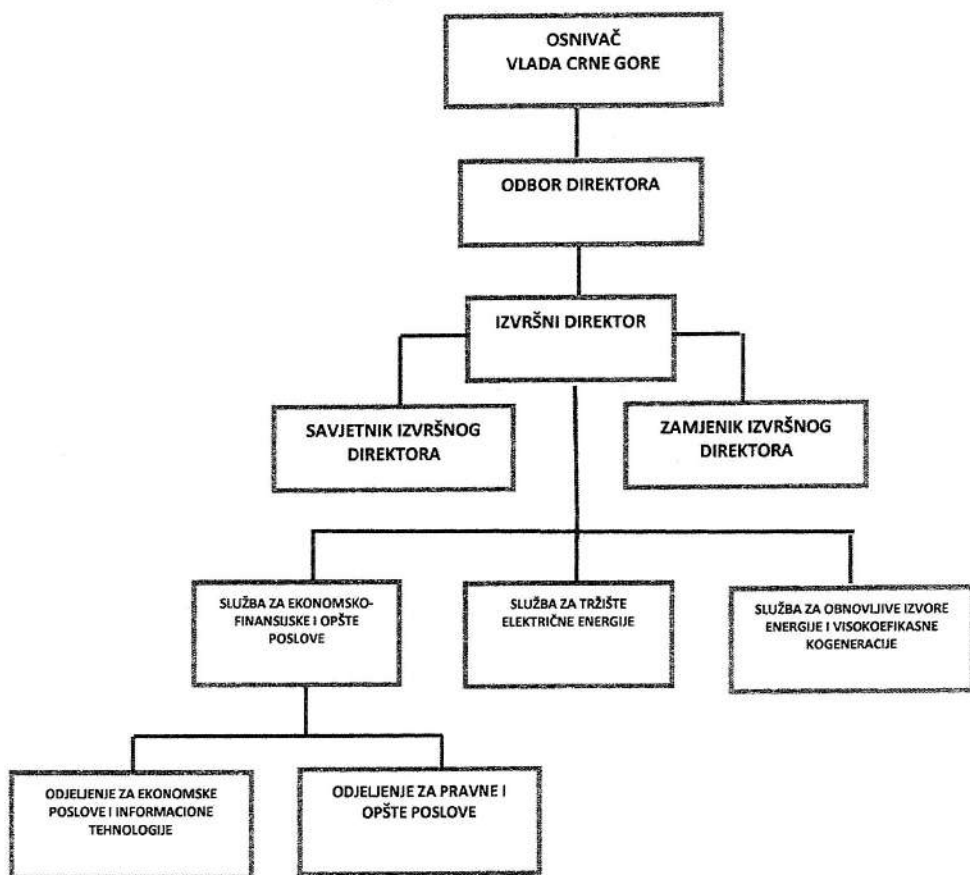
1. Organizaciona struktura Operatora tržišta

Organizaciona struktura Operatora tržišta, sistematizacija radnih mjesta i broj potrebnih izvršilaca za obavljanje djelatnosti, utvrđuje se aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Odbor direktora je, 23.10.2023. godine, donio Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski operator tržišta električne energije“ - Podgorica, kojim su u okviru Službe za ekonomsko-finansijske i opšte poslove formirana dva odjeljenja, i to :

- Odjeljenje za ekonomsko finansijske poslove i informacione tehnologije i
- Odjeljenje za pravne i opšte poslove.

Organizaciona šema Operatora tržišta

Slika br. 1. Organizaciona struktura Operatora tržišta na kraju 2023. godine

Registrovana djelatnost Operatora tržišta, utvrđena zakonom, Licencom i Statutom Operatora tržišta, realizuje se preko organizacionih jedinica:

- Službe za ekonomsko-finansijske i opšte poslove,
Odjeljenje za ekonomske poslove i informacione tehnologije
Odjeljenje za pravne i opšte poslove
- Službe za tržište električne energije i
- Službe za obnovljive izvore energije i visokoeфикаsnu kogeneraciju.

Van organizacionih jedinica, pored poslova izvršnog direktora, aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovani su poslovi: zamjenika izvršnog direktora i savjetnika izvršnog direktora.

1.1 U Službi za ekonomsko-finansijske i opšte poslove obavljaju se sljedeći poslovi: knjigovodstva, računovodstva i finansijski poslovi; platnog prometa, plaćanje i odnosi sa bankama; pripremanje analiza i izvještaja o ekonomsko-finansijskom poslovanju; pripremanje akata iz oblasti finansija koje odobrava Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti /u daljem tekstu: Agencija/; praćenje, izrada i dostavljanje izvještaja koji proizilaze iz akata Operatora tržišta i Agencije; praćenje i primjena zakona i drugih propisa, davanje stručnih mišljenja o primjeni zakona, drugih propisa i opštih akata Operatora tržišta, iz radnih odnosa i po osnovu rada; javnih nabavki; koordiniranje i razvijanje djelatnosti upravljanja i razvoja informacionog sistema, uz istovremenu povezanost svih organizacionih djelova Operatora tržišta i obavljanje poslova iz oblasti informacionih tehnologija; obezbjeđivanje operativne povezanosti: garantovanje za spoljnu i unutrašnju operativnu povezanost informacionog sistema Operatora tržišta; dostavljanje podataka i saradnja sa Službom za tržište električne energije i Službom za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju u dijelu praćenja naplate faktura koje ispostavljaju ove službe; pisarnice, arhive, administrativno-tehnički poslovi i dr.

Ove poslove su obavljali odnosno na kraju 2023. godine, u Službi su bili zaposleni: šef Službe, rukovodilac Odjeljenja za ekonomske poslove i informacione tehnologije, savjetnik za ekonomske poslove, rukovodilac Odjeljenja za pravne i opšte poslove, savjetnik za pravne poslove, savjetnik za sistemsko održavanje hardvera, upisničar-arhivar i poslovni sekretar.

1.2 U Službi za tržište električne energije se obavljaju poslovi: u vezi sa prijemom učesnika na tržište (obrada zahtjeva za prijem na tržište i pripremanje akata po podnijetim zahtjevima), zatim identifikacija, klasifikacija i registracija učesnika na tržištu električne energije, uključujući i dalje praćenje njihovih aktivnosti na tržištu Crne Gore, evidentiranje balansnih grupa i balansno odgovornih subjekata, kao i zaključenih ugovora o balansnoj odgovornosti, finansijskom poravnanju balansnog obračuna i ugovora o učestvovanju na tržištu električne energije, prikupljanje podataka od nosioca balansne odgovornosti i balansno odgovornih subjekata (uključujući i podatke obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije), kao podataka sa srednjeročnog (dan unaprijed) tržišta električne energije za izradu dnevnog okvirnog voznog reda, provjera i usaglašavanje voznih redova nosioca balansne odgovornosti i balansno odgovornih subjekata, izrada dnevnog okvirnog voznog reda, ažuriranje podataka o učesnicima na tržištu i balansno odgovornim subjektima/grupama. Takođe se obavlja prijem, obrada i unos ostvarenih voznih redova, prikupljanje i provjera validnosti podataka dobijenih od operatora prenosnog sistema (u daljem tekstu OPS), njihov unos i obrada u sistem poravnanja, prikupljanje i provjera validnosti podataka dostavljenih od strane operatora distributivnog sistema (u daljem tekstu ODS), (koji se odnose na krajnjeg kupca, kupce proizvođače kao i proizvodne jedinice priključene na njegov sistem), unos i obradu istih u sistem poravnanja, priprema bilansa stanja balansnih grupa i balansno odgovornih subjekata, obrada podataka tj. upravljanje procesom obrade podataka vezanih za primjenu balansnog mehanizma, provjeravanje i verifikaciju utvrđenih količinskih odstupanja sa nosiocima balansne odgovornosti kao i balansno odgovornim subjektima, provjeravanje i verifikacija utvrđenih količinskih odstupanja povlašćenih proizvođača, utvrđivanje finansijskog obračuna i kontrola (finansijska) verifikovanih količinskih odstupanja, zatim obavještanja učesnika na tržištu, OPS-a i ODS-a o okončanim količinskim i finansijskim obračunima i poravnanju, praćenje i kontrola primjene Metodologije za utvrđivanje cijena i uslova za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga balansiranja prenosnog sistema i saradnja sa OPS-m u procesu usaglašavanja cijena, potom praćenje ostvarenja balansno odgovornih subjekata i balansnih grupa u smislu kontrole procijenjenog rizika za svakog balansno odgovornog subjekta odnosno balansnu grupu, obračunavanje iznosa bankarske garancije ili drugog sredstva

obezbjedenja plaćanja, uključujući i upravljanje rizicima kroz praćenje i reviziju dostavljenih instrumenata obezbjeđenja plaćanja u skladu sa propisima. Sa Službom za ekonomsko-finansijske i opšte poslove vrši se praćenje naplate faktura po osnovu obaveza koje proističu iz balansnog mehanizma. U koordinaciji sa ostalim službama Društva, izrađuju se i objavljuju mjesečni i godišnji izvještaji kao i publikacije iz domena poslovanja za potrebe Vlade Crne Gore i drugih državnih institucija (MONSTAT, Uprava prihoda i carina i sl.), OPS-a, Agencije i učesnika na tržištu.

Ove poslove su obavljali odnosno na kraju 2023. godine u Službi za tržište električne energije su bili zaposleni: šef Službe, dva savjetnika za izradu kratkoročnih vozni redova i savjetnik za finansije.

1.3 U Službi za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju se obavljaju poslovi koji se odnose na: prijem učesnika na tržište električne energije proizvođača koji imaju status povlašćenih proizvođača (proizvođači koji proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije), prijem dnevnih planova proizvodnje povlašćenih proizvođača, izradu voznog reda za povlašćene proizvođače, izračunavanje proporcionalnog udjela snabdjevača i kupaca samosnabdjevača za kupovinu električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača, utvrđivanje podstacajnih cijena za otkup električne energije od povlašćenih proizvođača u skladu sa podzakonskim aktima Vlade Crne Gore, način mjerenja i očitavanje proizvedene električne energije, garancije porijekla električne energije (registracija proizvodnih objekata, elektronsko registrovanje, izdavanje, prenošenje, povlačenje i otkazivanje garancija porijekla, uvoz i izvoz, prodaja garancija porijekla, administriranje platforme za garancije porijekla, proračun nacionalnog rezidualnog miksa itd.), praćenje debalansa koji izazivaju povlašćeni proizvođači, praćenje naplate i plaćanja računa za proizvedenu električnu energiju povlašćenim proizvođačima, fakturisanje snabdjevača i kupca samosnabdjevača za proporcionalni udio kupljene električne energije, praćenje stanja u fondu za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju i dr.

1.4 Ljudski resursi

Broj zaposlenih koji su obavljali poslove u Operatoru tržišta na kraju 2023. godine je bio - 19.

<i>Kvalifikacija zaposlenih prema uslovima za radno mjesto</i>	<i>Broj zaposlenih</i>
VSS	18
VŠS	1
SSS	
UKUPNO	19

Tabela br. 1: Podaci o broju zaposlenih koji su obavljali poslove u Operatoru tržišta na kraju 2023. godine

II POSLOVNE AKTIVNOSTI U 2023. GODINI

2.1 Ekonomski i pravni poslovi i funkcionalnost informacionog sistema

U Službi za ekonomsko-finansijske i opšte poslove obavljaju se poslovi iz ekonomske i pravne oblasti, opšti administrativni poslovi i poslovi iz informatičke djelatnosti.

U Službi su obavljani poslovi računovodstva i drugi finansijski poslovi (knjiženje izlaznih faktura, praćenje naplate, praćenje i knjiženje ulaznih faktura, praćenje stanja obaveza po datumima valuta, evidencija dokumentacije u vezi sa ostvarenjem RDP-a, knjiženje osnovnih sredstava, obračun i knjiženje zarada, kontrola knjiženja svih izvoda, generisanje IOPPD obrazaca i dostavljanje Poreskoj upravi, sačinjavanje i podnošenje OPPND obrazaca, KUF, KIF i PDV prijave, sačinjavanje godišnjih finansijskih iskaza, razgraničavanje prihoda i rashoda za potrebe regulatora i periodičnih i godišnjih finansijskih iskaza, priprema dokumentacije za potrebe revizije i dr.); poslovi javnih nabavki (izrada i podnošenje Plana javnih nabavki, provođenje postupaka javnih nabavki roba i usluga za sve planirane potrebe Operatora tržišta u 2023. godini, izrada izvještaja o sprovedenim postupcima, priprema dokumentacije za inspekcijски nadzor i dr). Pripremana su akta za rad Odbora direktora, a koja su i sadržana u posebnom poglavlju ovog izvještaja gdje je sadržan rad Odbora. Izvršavani poslovi u vezi sa pravima i obavezama zaposlenih iz rada i po osnovu rada. U novembru 2023.godine zaključen je novi Kolektivni ugovor Društva iz kojeg je proistekla priprema i donošenje više akata kojima su bliže uređene određene pravne procedure iz istog. Takođe je donijeto više opštih akata odnosno izvršeno usklađivanje sa novodonijetim propisima. Obavljani su i poslovi praćenja i primjene zakona i drugih propisa kako iz oblasti energetike, tako i opšteg poslovanja. Obavljani su postupci u vezi sa slobodnim pristupom informacijama i drugi pravni poslovi, odnosi sa Agencijom, opšti administrativni poslovi i dr. Zaposleni iz ove Službe učestvuju u radu radnih grupa za izradu novih zakonodavnih rješenja iz oblasti energetike.

U okviru Službe omogućavano je nesmetano funkcionisanje informacionog sistema Operatora tržišta.

Imajući u vidu da posredstvom Ministarstva energetike i rudarstva postoji mogućnost korišćenja određenih grantova/finansijske podrške iz sredstava EU fondova, Operator tržišta je iskazao potrebu za dodjelom bespovratnih sredstava za finansiranje nabavke sistema za upravljanje dokumentima i implementacije korporativne e-mail kolaboracione platforme, koje je potkrijepio izradom odgovarajućih idejnih rješenja projektnih zadataka u saradnji sa drugim stručnim licima. Zahtjev za dodjelu bespovratnih finansijskih sredstava (uz prateća idejna rješenja projektnih zadataka, uključujući i potrebna finansijska sredstva za zakup softvera za prognozu proizvodnje električne energije iz vjetroelektrana) u navedenu svrhu upućen je resornom ministarstvu na razmatranje i eventualno odobrenje. Prema poslednjim dostupnim informacijama, kojima je Operator tržišta raspolagao zaključno sa 2023. godinom, u skorije vrijeme se ne može očekivati ovakva vrsta finansijske podrške za isto.

Kontinuirano unapređivanje saradnje sa međunarodnim organizacijama, kroz učešća u radu radnih grupa, AIB (engl. „Association of Issuing Bodies“) i Energetska zajednica (engl. Energy Community (EnC)), u domenu rada Službe, nastavljeno je i u 2023. godini. Kako se Operator tržišta pridružio EUROPEX-u (engl. „Association of European Energy Exchanges“), kao punopravan član u oktobru 2022. godine, zaposleni iz Službe je član radne grupe koja se odnosi na uspostavljanje mrežnog kodeksa o pravilima specifičnim za energetski sektor za aspekte sajber bezbjednosti prekograničnih tokova električne energije.

Zaključno sa 2023. godinom, Operator tržišta je pripremio kompletnu tendersku dokumentaciju za sprovođenje postupka javne nabavke otvorenim postupkom za nabavku usluge rentiranja i održavanja sistema za administraciju garancija porijekla, koja je i rezultirala nabavkom u 2024. godini. Uvođenje ovog sistema će omogućiti Operatoru tržišta da obavlja dužnosti koje u skladu sa Zakonom o energetici ima kao tijelo za izdavanje garancija porijekla iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije za domen Crne Gore i izvršavanje obaveza koje se odnose na garancije porijekla. Operator tržišta je započeo postupak učlanjenja i postao pridruženi član AIB-a, dok je cilj finaliziranje postupka sticanja statusa punopravnog člana AIB-a. Članstvo u AIB-u pruža mogućnost da garancije porijekla koje se izdaju za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije u Crnoj Gori, sa periodom proizvodnje nakon sticanja statusa punopravnog člana AIB-a, u nekom trenutku dobiju EECS-GO status i da ih priznaju sve članice AIB-a, takođe, garancije porijekla izdate od strane drugih AIB članica biće priznate u Crnoj Gori, a sve u skladu sa evropskom direktivom REDII. Cilj je uspostavljanje i održavanje pouzdanog sistema za garancije porijekla u skladu sa postojećim i predstojećim evropskim CEN (engl. „European Committee for Standardization“) standardima, koji specificiraju zahtjeve za garancije porijekla i principima i pravilima rada EECS-a (engl. „European Energy Certificate System“ - Evropski sistem energetske sertifikata) koji omogućava imenovanom nadležnom tijelu da samostalno upravlja sopstvenim nacionalnim registrom i prenosi garancije porijekla regionalno, a kasnije i širom Evrope i međunarodno, odnosno sistema koji olakšava izdavanje, prenos, otkazivanje, povlačenje i prestanak važenja garancija porijekla na pouzdan način.

Kako bi se obezbijedilo pouzdano i stabilno funkcionisanje informacionog sistema na kome počiva rad Operatora tržišta, neophodna je primjena savremenih tehnologija u cilju održavanja stepena kvaliteta operativnih aktivnosti, automatizacije poslovnih procesa, kao i nabavka novog MMS (engl. Market Management Scheduling) sistema u svrhu kontinuiranog usaglašavanja sa konstantnim potrebama i tehničkim zahtjevima tržišta električne energije.

Funkcionalnosti MMS sistema predstavljaju preduslov i osnovni alat za ispunjenje dijela operativnih zahtjeva koji se odnose na Operatora tržišta, a koji su propisani Zakonom o energetici i Tržišnim pravilima. Dakle, u cilju nesmetanog odvijanja poslovnih aktivnosti, neophodno je adekvatno održavanje postojećih funkcionalnosti, kao i kontinuiran razvoj i hitno usaglašavanje sa standardima i tehničkim zahtjevima koje postavljaju međunarodne organizacije za standardizaciju evropske elektroenergetske mreže.

Pripreme Operatora tržišta za implementaciju Regulative o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT)

Zakon o nadzoru nad veleprodajnim tržištem električne energije i prirodnog gasa („Službeni list CG“, br. 1/22) ima za cilj: uspostavljanje sistema nadzora nad veleprodajnim tržištem električne energije i prirodnog gasa, kako bi se otkrile i spriječile zloupotrebe na tržištu; poboljšanje transparentnosti; obezbjeđivanje dodatne zaštite krajnjih kupaca kroz adekvatan regulatorni nadzor nad aktivnostima učesnika na veleprodajnom tržištu, itd.

Ispunjavajući obavezu koja proizilazi iz procesa evropskih integracija, u crnogorsko zakonodavstvo transponovana je Regulativa (EU) 1227/2011 od 25. oktobra 2011. godine o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta, te je Zakon o nadzoru nad veleprodajnim tržištem električne energije i prirodnog gasa stupio na snagu 18. januara 2022. godine.

Predmetni zakon propisuje niz obaveza učesnika na veleprodajnom tržištu, dok je Regulatornoj agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (REGAGEN) dodijeljena nadzorna uloga nad veleprodajnim tržištem.

Operator tržišta je tokom 2018. godine, tokom dorada postojećih softverskih modula, paralelno radio na pripremi informacionog sistema za obavljanje zadataka koji proizilaze iz Regulative (EU) 1227/2011 o nadzoru veleprodajnog tržišta električne energije i gasa - REMIT regulative i Regulatve (EU) 1348/2014 o izvještavanju o podacima i primjeni člana 8 stav 2 i 6 iz Regulative (EU) 1227/2011, u dijelu koji se odnosi na nestandardne ugovore - u cilju stvaranja informatičke pretpostavke uspostavljanja čvorišta energetskih podataka Crne Gore.

MMS sistem – trenutno stanje

U 2023. godini nastavljeno je izvršavanje IT servisa i održavanje postojećeg sistema u funkcionalnom stanju. Kontinuirane aktivnosti na održavanju postojećeg i daljem razvoju sistema u smislu nabavke i implementacije novog MMS-a predstavljaju ključan faktor daljeg uspješnog funkcionisanja i unapređenja poslovanja.

Ključni kompanijski IT servisi izvršavaju se na serverima i virtualizacionoj platformi novije generacije, boljih performansi, servisne podrške, veće stabilnosti i dostupnosti. Operativna pouzdanost i dostupnost postignuta je putem klastera visoke dostupnosti - Hyper-V failover clustera. IT oprema, storidž sistem i prateći serveri za virtualizaciju u cilju uspostavljanja Failover Cluster-a, u cjelosti je u proteklom periodu od instalacije, konfiguracije i integracije u sistem opravdala svoju svrhu kroz postizanje svih benefita uvođenja klastera, obezbjeđujući na taj način visoku dostupnost sistema, neophodnu redundansu, dodatan nivo sigurnosti i zaštite od gubljenja podataka.

Centralizovano skladištenje i razmjenu podataka u okviru poslovne mreže (kreiranje i skladištenje rezervnih kopija operativnog sistema, virtuelnih mašina, skladištenje bitnih dokumenata, itd.) obezbjeđuje NAS uređaj. Kao podrška produkcijom okruženju instaliran je i konfigurisan testni server.

Imajući u vidu uticaj raznih spoljašnjih faktora koji ugrožavaju poslovanje i današnje sve veće prijetnje informacione sigurnosti specifične za data centar, zaštita kritičnih komponenti i funkcija sistema s namjerom povećanja bezbjednosti sistema, predstavlja nužnu potrebu. Edukacija, implementacija, praćenje i planiranje mjera zaštite i nabavke adekvatne opreme u svrhu zaštite poslovne mreže i informacionog sistema od neovlašćenog pristupa i bezbjednosnih rizika trebali bi predstavljati kontinuiran proces. Osnovni cilj upravljanja funkcionalnom stabilnošću tehnoloških procesa je osiguranje pouzdanog obavljanja poslovnih funkcija. Ugrožavanje sigurnosti, sajber napadi i gubitak podataka postaju česti slučajevi. Svi kompanijski kritični IT procesi i kritična infrastruktura (cyber security), kao i odvijanje fundamentalnih IT procesa i kompanijski podaci moraju biti zaštićeni i dostupni u svakom momentu kako bi servis, odnosno poslovanje moglo nesmetano da se odvija, pri čemu je kompanija u većoj mjeri zaštićena i od trajnog gubitka ne samo energetskih podataka, već i podataka sa lokalnih računara. U tom smislu potreban je kontinuiran rad na minimizaciji rizika koji proizilazi iz ranjivosti IT infrastrukture.

2.2. Organizovanje i upravljanje tržištem električne energije

U okviru rada Službe za tržište električne energije u 2023. godini, u operativnom upravljanju tržištem električne energije u Crnoj Gori, uz redovne postupke prijema na tržište električne energije, administracije, upravljanja i obračuna balansnog mehanizma, izvršavano je i sljedeće:

- Pripremljena je inicijativa za izmjene i dopune Zakona o energetici;
- Aktivno učešće zaposlenih u Službi u radnim grupama za izradu novih Tržišnih pravila, izmjene i dopune Zakona o energetici, te Zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa. Takođe, zaposleni su uključeni u radne grupe za Market coupling, te izradu prvog Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana.
- Razmatrani su i ostali elementi koji se tiču rada tržišta (prateće metodologije, pravila postupanja i procedure) i izvršavane su potrebne modifikacije i prilagođavanja, dopune, objašnjenja itd. Ovdje posebno treba navesti sprovedene analize Metodologije za utvrđivanje cijena, rokova i uslova za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije, koju je neophodno uskladiti sa EU Direktivom (EBGL);
- Služba je redovno servisirala zahtjeve za podacima sa tržišta električne energije dostavljene od strane Vlade Crne Gore, Zavoda za statistiku, Uprave prihoda i Ministarstva rudarstva i energetike.

Najveći izazovi u obavljanju redovnih poslova Službe za tržište električne energije i u toku 2023. godine posledica su neodgovarajućih rješenja dostave podataka od strane operatora sistema (CEDIS, CGES i ZDS) Operatoru tržišta, kao i nedostaci postojeće Metodologije za utvrđivanje cijena, rokova i uslova za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje cijena balansne električne energije.

U vezi sa prethodno navedenim problemom razmjene podataka sa operatorima sistema, posebno se skreće pažnja na tehnička ograničenja informatičke podrške radu Službe, gdje pored neriješenih procedura i formata razmjene podataka, postoji i problem njihove obrade, obzirom da postojeći informacioni sistem nije u mogućnosti da primi i obradi podatke u dostavljenim formatima.

Imajući u vidu ekspanzivni proces povećanja broja mjernih podataka, neophodnih za rad tržišta električne energije (CEDIS-potrošači, potrošači-proizvođači, snabdjevači, operator, obnovljivi izvori, zatvoreni distributivni sistemi), naglašava se da je uvođenje posebnih informatičkih protokola za razmjenu mjernih podataka sa operatorima sistema jedan od prioriteta zadatka.

Pravovremena dostava i pouzdanost podataka od strane operatora sistema predstavlja ključni element za ostvarenje regulatorno dozvoljenog prihoda Operatora tržišta, što domenu rada Službe za tržište daje novu, dodatnu dimenziju.

Pored navedenog, neophodna je nabavka novog softvera za upravljanje i organizovanje tržišta, jer postojeći svojim rješenjima i obimom podataka koje treba obraditi ne zadovoljava zahtjeve koji su u nadležnosti Službe za tržište električne energije.

U cilju nabavke novog softverskog rješenja kojim bi se otklonile nedostatnosti postojećeg i unaprijedilo poslovanje, ranije je upućen zahtjev Ministarstvu kapitalnih investicija kojim se apliciralo za finansijsku pomoć u okviru najavljenog paketa energetske podrške EU za Crnu Goru, u iznosu od 500.000 €. Nakon dostavljanja neophodne dokumentacije, resorno ministarstvo je dalo saglasnost da se zahtijevana novčana sredstva odobre u korist Operatora tržišta.

Posebno treba naglasiti obaveze koje je tokom 2023. godine Služba imala u pripremi predloga u novim Tržišnim pravilima. Rješenja koja je Služba predložila u istim su usmjerena na smanjenje troškova učesnika na tržištu, prije svega trgovaca, s ciljem da se:

- Preciznije definišu postojeće funkcionalnosti Operatora tržišta, prije svega kada je u pitanju organizovanje i upravljanje (uvođenje Registra Operatora tržišta, predefinisane postupke prijave voznog reda i sl);
- Pojednostave procedure učešća na tržištu i balansnom mehanizmu;
- Poboljša postupak upravljanja rizicima kada su u pitanju učesnici na tržištu;
- Poveća konkurentnost na tržištu.

Rješenja sadržana u predloženim Tržišnim pravilima su definisana tako da ne ugroze finansijski i pravni aspekt rada Operatora tržišta, a s ciljem smanjenja i izbjegavanja poslovnih rizika.

Svi energetske subjekti koji su iskazali interesovanje za učešće na tržištu i ispunili potrebne, propisima utvrđene uslove, završili su proces registracije i postali punopravni učesnici na tržištu električne energije u Crnoj Gori.

U nastavku je spisak trgovaca-novih učesnika na tržištu električne energije u Crnoj Gori registrovanih u 2023. godini:

- 1) Green Energy System doo Podgorica
- 2) Mercuria Energy trading B.V.
- 3) D. Trading International SA
- 4) Info- Telecom sh.p.k.
- 5) Tirana International Development Sh.P.
- 6) Sole 24 DOOEL Skopje
- 7) Respect Energy Spolka Akcyjna
- 8) MHE Pavlica doo
- 9) Enetra doo
- 10) Hifa Oil doo Podgorica
- 11) Vitol Gas & Power B.V.
- 12) MontEnergo doo
- 13) Public Power Corporation S.A.
- 14) Čevo Solar

- 15) Petrol dd Ljubljana
- 16) Terna
- 17) Trisolaris
- 18) ERS
- 19) Motor OIL RENEWABLE ENERGY SINGLE MEMBER S.A.
- 20) Medoš One doo
- 21) DOO Čevo Solar Podgorica, u statusu proizvođača;
- 22) MH Elektroprivreda Republike Srpske MP a.d. Trebinje, u statusu trgovca;
- 23) Trisolaris AG, u statusu trgovca.

Na tržištu električne energije, zaključno sa decembrom 2023.godine, ima 87 učesnika, od čega 79 trgovaca, 5 snabdjevača, 5 proizvođača i po jedan kupac samosnabdjevač, operator prenosnog, operator distributivnog sistema, kao i berza električne energije i posebna balansna grupa obnovljivih izvora električne energije (neki od učesnika su učlanjeni u više kategorija).

Aktivnosti koje su se tokom 2023. godine sprovodile na primjeni balansnog mehanizma su rezultirale finansijskim poravnanjem balansnog obračuna svih balansno odgovornih subjekata i nosioca balansne odgovornosti balansnih grupa. Tokom 2023. godine nije bilo prigovora balansno odgovornih subjekata i nosioca balansne odgovornosti balansnih grupa na količinske i finansijske obračune, koje je sprovodio Operator tržišta. Navedeno ilustruje kompetentnost Operatora tržišta u oblasti operativnog vođenja i upravljanja tržištem električne energije, odnosno planiranja i sprovođenja balansnog mehanizma.

Služba za tržište električne energije je ispunila zadatke koji proizilaze iz obaveza participiranja u Vladinoj politici razvoja regionalnog i internog tržišta električne energije. Kada su u pitanju regionalne aktivnosti, posebno treba apostrofirati da je Operator tržišta postao punopravni član EUROPEX-a (Asocijacija evropskih energetske berze, poslovno udruženje za berzanske operatore, operatore tržišta i delegirane operatore u Evropi) i da predstavnik Službe učestvuje u radnim grupama pomenutog udruženja. Takođe, predstavnici Službe za tržište električne energije su uzeli učešće u radnim grupama Energetske zajednice.

Imajući u vidu navedeno može se zaključiti da je Operator tržišta tokom 2023. godine u potpunosti obavio ključne poslove iz oblasti funkcionisanja tržišta električne energije u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom, Tržišnim pravilima i Licencom.

Slijede tabele sa podacima o: količinama uvezene i izvezene električne energije, električne energije proizvedene u Crnoj Gori, potrošnji električne energije u Crnoj Gori, količinskim i finansijskim pokazateljima balansnog mehanizma i cijenama balansne električne energije u Crnoj Gori za 2023. godinu.

Mjesec	CG Primljeno BiH		CG Predato BiH		CG Razmjena BiH		CG Primljeno Srbija		CG Predato Srbija		CG Razmjena Srbija		CG Primljeno Albanija		CG Predato Albanija		CG Razmjena Albanija		CG Primljeno IT		CG Predato IT		CG Razmjena IT		CG Primljeno Kosovo		CG Predato Kosovo		CG Razmjena Kosovo		CG Razmjena	
	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	
Januar	274585	69882	204703	24722	49180	-24458	74093	23468	50626	2705	385715	-383009	15099	38992	-23893	-176486																
Februar	214774	79809	134964	29738	22950	6788	73018	12769	60249	709	345091	-344383	45797	22383	23414	-119384																
Mart	286982	66018	220964	32688	24712	7976	36262	73008	-36746	4057	340380	-336324	22996	66242	-43246	-187674																
April	277160	51940	225220	87992	6370	81621	72283	30409	41875	1677	394893	-393216	55990	21595	34395	-10415																
Maj	408425	22727	385698	48199	15926	32273	46086	81406	-35320	281	405137	-404856	15908	82195	-66287	-88821																
Jun	243467	62589	180878	37908	20309	17600	102684	25942	76742	2796	351897	-349101	58135	18249	39886	-34281																
Jul	317974	24650	293324	63769	7151	56618	33228	94127	-60899	11847	263548	-251701	34332	31542	2791	39949																
Avugst	368359	24663	343696	37144	12542	24603	54128	91742	-37613	19811	299063	-279253	51302	45714	5588	56668																
Septembar	168548	72670	95878	18708	36469	-17761	127773	37986	89787	6611	244851	-238240	82936	15514	67422	-3353																
oktobar	298943	25734	273209	174383	44195	130188	97743	116503	-18760	16747	422638	-405891	61517	62570	-1053	-22307																
novembar	239083	65685	173398	157384	100960	56424	119867	135693	-15826	23391	411009	-387618	84168	86695	-2527	-176149																
decembar	281126	44143	236983	185177	69641	115536	100703	141408	-40705	9357	426024	-416667	50212	91348	-41136	-145989																
Ukupno	3379426	610510	2768915	897812	410405	487408	937868	884461	73410	99989	4290246	-4190259	578392	583039	-4646	-868242																

Tabela br. 2 : Podaci o razmjeni električne energije sa okolnim elektroenergetskim sistemima za 2023. godinu

Mjesec	CG Proizvodnja iz konvencionalnih izvora(HE,TE)- Prenosna mreža				Proizvodnja OIE Prenosna mreža				CG Proizvodnja Prenosna mreža - Ukupno				Proizvodnja OIE Distributivna mreža – feed-in tarifa				Proizvodnja OIE Distributivna mreža – Ostali				Proizvodnja OIE Distributivna mreža – Ukupno			
	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh
Januar	428688				33315				462003				18213				3154				21366			
Februar	368734				26902				395636				11584				2214				13798			
Mart	400588				29824				430412				24511				3769				28279			
April	199919				27576				227495				25009				2874				27883			
Maj	241438				28328				269766				32273				4120				36393			
Jun	222849				11480				234329				23705				2911				26617			
Jul	231780				15101				246880				10638				2952				13590			
Av gust	212956				19584				232540				2710				2511				5221			
Septembar	203685				27490				231174				1558				2250				3808			
oktobar	210832				28388				239220				2262				2521				4783			
novembar	368639				36765				405404				17924				12502				30426			
decembar	404387				25210				429597				17482				12636				30119			
Ukupno	3494496				309962				3804456				187869				54415				242282			

Tabela br. 3 : Podaci o proizvodnji električne energije u Crnoj Gori za 2023. godinu

Mjesec	Veľepotrošnja prenosna mreža			Distribucija primaĽa Ukupno			Distribucija - predato potrošaĽima		
	MWh			MWh			MWh		
Januar	21354			276733			235185		
Februar	14257			266335			231346		
Mart	9022			259766			220555		
April	8056			236970			198920		
Maj	5944			217232			178563		
Jun	4029			223454			192800		
Jul	4468			286330			253251		
August	4339			277834			250705		
Septembar	3970			217712			200019		
oktobar	3942			199462			96		
novembar	4391			223919			11417		
decembar	4287			273628			10263		
Ukupno	88059			2959375			1983121		

Tabela br. 4: Podaci o potrošnji elektriĽne energije u Crnoj Gori za 2023. godinu

Mjesec	Debalans predato sistemu		Debalans uzeto iz sistema		Sekundarna regulacija +		Sekundarna regulacija -		Tercijerna regulacija +		Tercijerna regulacija -		Balansna energija iz drugih sistema		Balansna energija data drugim sistemima		Fskar_Energija EU-ME		Fskar_Energija ME-EU	
	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	MWh	
Januar	653	-5705	1171	4407	0	209	938	2123	6335	1283										
Februar	567	-4477	1226	4117	0	79	621	1949	5310	1399										
Mart	1069	-3740	2079	3037	0	66	1799	1845	4771	2101										
April	1251	-2396	1814	3892	0	233	2350	3861	3365	2219										
Maj	1144	-3839	423	6718	0	63	1175	4930	4400	1948										
Jun	1027	-1758	1670	3029	186	59	2090	2741	2677	1941										
Jul	3188	-3876	1402	2348	361	616	2358	3474	4955	4293										
Avugst	3100	-4507	952	1607	41	646	5587	3168	5518	4117										
Septembar	3591	-2405	566	1789	0	87	1832	3225	3606	4789										
oktobar	1384	-1655	927	-2261	45	609	1152	3639	3463	3242										
novembar	618	-3495	1791	-3014	374	699	2306	2893	4830	1907										
decembar	1463	-1871	1546	-3392	103	992	1582	3306	2940	2616										
Ukupno	19054	-39723	15568	22277	1110	4358	23790	37154	52170	31854										

Tabela br. 5: Podaci o električnoj energiji u procesu balansiranja prenosnog sistema u Crnoj Gori za 2023. godinu

Mjesec	Prihodi sek. regulacija		Prihodi terc. regulacija		Ostvareni Prihodi od prodaje bal. el. energije (prekogrančno balansiranje)		Prihodi Fskar (poravnanje neželjenih odstupanja sistema)		Ostvareni prihodi ukupno		Troškovi sek. regulacija		Troškovi terc. regulacija		Ostvareni troškovi za kupovinu bal. el. energije (prekogrančno balansiranje)		Troškovi Fskar (poravnanje neželjenih odstupanja sistema)		Ostvareni troškovi ukupno	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	
Januar	305,787.95	27,200.82	316,035.70	123,827.43	772,851.90	189,023.08	0	466,873.50	783,116.15	1,439,012.73										
Februar	340,050.51	6,790.77	294,945.77	129,354.35	771,141.40	231,521.49	0	316,965.95	683,290.55	1,231,777.99										
Mart	155,385.14	160.57	196,325.05	149,824.55	501,695.31	325,231.84	0	363,943.49	517,418.73	1,206,594.06										
April	244,815.48	16,917.37	404,280.91	172,295.19	838,308.95	299,625.45	0	153,570.10	281,507.73	734,703.28										
Maj	253,767.72	4,252.48	440,487.87	124,892.18	823,400.25	50,419.70	0	57,300.39	345,017.72	452,737.81										
Jun	186,411.18	5,570.96	248,044.98	118,001.27	558,028.39	261,841.01	32,354.54	88,780.83	200,823.74	583,800.12										
Jul	157,265.98	20,275.67	321,882.46	289,487.77	788,911.88	242,735.18	54,329.51	126,504.95	393,098.41	816,668.05										
Av gust	135,056.27	16,781.04	286,008.29	312,575.84	750,421.44	131,840.45	4,993.90	152,996.63	524,435.64	814,266.62										
septembar	151,465.18	7,401.11	360,210.92	383,984.72	903,061.93	96,843.36	0	89,700.87	315,218.01	501,762.24										
oktobar	242,921.45	55,890.37	392,659.13	252,581.16	944,052.11	185,088.89	9,635.85	115,544.26	285,363.30	595,632.30										
novembar	266,439.50	63,035.29	294,355.84	133,761.52	757,592.15	235,743.49	49,520.53	209,564.33	425,291.98	920,120.33										
decembar	237,163.15	56,845.52	269,758.76	175,626.91	739,394.34	172,777.30	12,971.80	159,426.20	254,886.96	600,062.26										
Ukupno	2,676,529.51	281,121.97	3,824,995.68	2,366,212.89	9,148,860.05	2,422,691.24	163,806.13	2,301,171.50	5,009,468.92	9,897,137.79										

Tabela br. 6: Finansijski pokazatelji prometa u procesu balansiranja prenosnog sistema u Crnoj Gori za 2023. godinu

CG Cijena odstupanja po mjesecima i prosječna tokom 2023. godine	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Prosje 12- 2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	79.65	86.1	61.34	74.66	61.36	71.35	70.40
	Jul	Avgust	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	
	67.39	76.51	83.54	85.38	58.75	51.31	

Tabela br. 7: Prosječne cijene balansne električne energije u Crnoj Gori po mjesecima za 2023. godinu

2.4. Obnovljivi izvori energije i visokoefikasna kogeneracija - povlašćeni proizvođači

Zakon o energetici, Tržišna pravila kao i uredbe vezane za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju i garancije porijekla, definišu obaveze Operatora tržišta u funkciji operacionalizacije strategije razvoja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije. U Operatoru tržišta - Službi za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju je formirana prateća infrastruktura i potrebna dokumentaciona osnova da se i ova značajna funkcija može uspješno realizovati.

Na kraju 2023. godine u pogonu je bilo 29 proizvodnih objekata, od čega 22 male hidroelektrane, 2 vjetroelektrane i 5 solarnih elektrana.

Ukupna instalisana snaga ovih objekata je 155,04 MW, od čega su:

- VE 120,1 MW
- mHE 32,708 MW
- SE 2,2315 MW

Pravna lica sa statusom povlašćenog proizvođača koja su imala pravo na podsticaj kroz feed in tarifu su:

1. DOO "Synergy" - mHE Vrelo,
2. DOO "Igma energy" - mHE Bradavec i mHE Piševska,
3. DOO "Kronor" - mHE Jara i mHE Babino polje,
4. DOO "Hydro Bistrica" - mHE Bistrica Majstorovina,
5. DOO "Nord energy" - mHE Šeremet potok,
6. DOO "Simes inženjering" - mHE Ljevak,
7. DOO "Small hydro power plant Mojanska" - mHE Mojanska 1, mHE Mojanska 2, mHE Mojanska 3,
8. DOO "Small hydro power plant Kutska" - mHE Kutska 1 i mHE Kutska 2,
9. DOO "Zeta energy" - mHE Slap Zete,
10. DOO "Power AB-group" - mHE Bukovica,
11. DOO "Krnovo green energy" - VE Krnovo,
12. DOO "Mozura wind park" - VE Možura,
13. DOO "Invicta" - SE Invicta,
14. DOO "Eco solar system" - SE DG,
15. DOO "Bar-kod" - SE BAR KOD,
16. DOO "Alliance" - SE Alliance,
17. "Fudbalski Savez Crne Gore" - SE FSCG,
18. DOO "Đekić" - mHE Pecka,
19. DOO "mHE Vrbnica" - mHE Vrbnica,
20. DOO "Manira Hydro" - mHE Elektrana Mišnića,
21. DOO "Hidroenergija Andrijevića" - mHE Štitska rijeka i mHE Umski potok,
22. DOO "Vodovod i kanalizacija Andrijevića" - mHE Krkori, i
23. DOO "Benergo" - mHE Miolje polje.

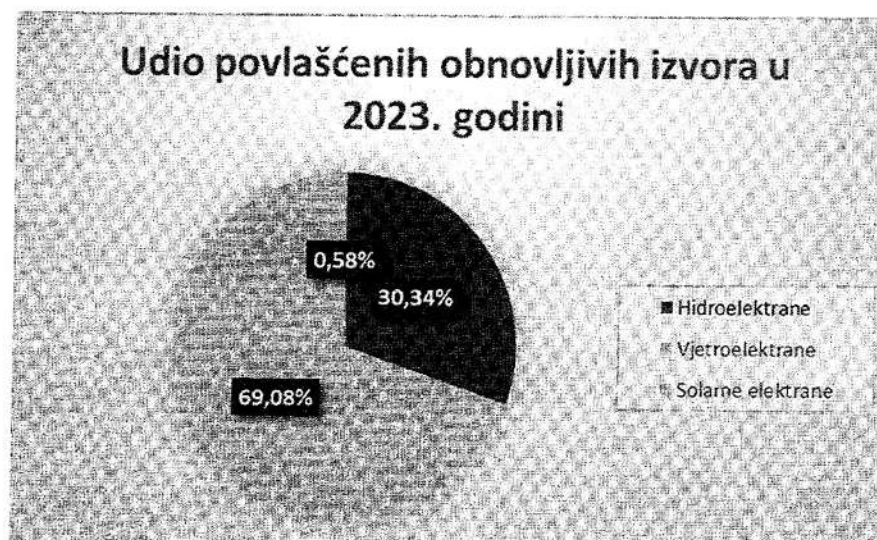
Ukupna proizvodnja električne energije u objektima povlašćenih proizvođača u 2023. godini, u kWh i njena vrijednost po podsticajnim cijenama je prikazana na sljedećem grafiku:

Povlašćeni proizvođač	OBJEKAT	UKUPNO proizvedeno (kWh)	UKUPNO isplaćeno bez PDV-a (€)
Kronor DOO	mHE Babino polje	8.069.762	870.646,64
	mHE Jara	18.125.536	1.690.750,04
Igma Energy DOO	mHE Piševska	3.245.848	402.322,88
	mHE Bradavec	4.922.201	617.933,10
Nord Energy DOO	mHE Šeremet potok	3.718.776	460.533,18
Synergy DOO	mHE Vrelo	3.148.699	395.287,72
Hydro-Bistrica DOO	mHE Bistrica Majstorovina	17.170.640	1.700.065,09
Simes Inženjering DOO	mHE Ljevak	2.654.335	319.714,60
Small Hidro Power Mojanska	mHE Mojanska 1	12.407.541	1.332.073,66
	mHE Mojanska 2	7.069.477	794.326,41
	mHE Mojanska 3	2.915.162	351.131,31
Small Hidro Power Kutska	mHE Kutska 1	6.063.770	656.645,62
	mHE Kutska 2	4.163.194	501.456,76
AB Power Group	mHE Bukovica	1.106.577	133.287,21
Zeta Energy	mHE Slap Zete	6.113.086	662.780,79
Đekić DOO	mHE Pecka	3.234.355	390.742,46
MHE Vrbnica	mHE Vrbnica	21.526.482	1.818.341,95
Manira Hydro	mHE Mišnića potok	1.320.311	137.840,52
Hidroenergija Andrijevica	mHE Štitska	3.043.640	317.755,97
	mHE Umska	1.815.983	189.588,61
Vodovod i Kanalizacija DOO Andrijevica	mHE Krkori	2.283.515	220.678,93
Benergo	mHE Mijlje polje	2.001.143	167.135,49
	UKUPNO mHE	136.120.036	14.131.038,94
KGE DOO	VE Krnovo	187.398.884	21.357.850,75
Možura Wind Park	VE Možura	122.562.727	11.766.021,78
	UKUPNO VE	309.961.610	33.123.872,53
Invicta DOO	SE Invicta	423.042	58.798,65
Eco Solar System DOO	SE DG	1.155.043	138.605,14
Bar Kod DOO	SE Bar kod	789.973	109.798,41
Alliance	SE Alliance	221.375	23.908,48
FSCG	SE FSCG	31.555	3.407,96
	UKUPNO SE	2.620.989	334.518,64
	UKUPNO OIE	448.702.635	47.589.430,11

Tabela br. 8: Proizvodnja električne energije povlašćenih proizvođača tokom 2023. godine

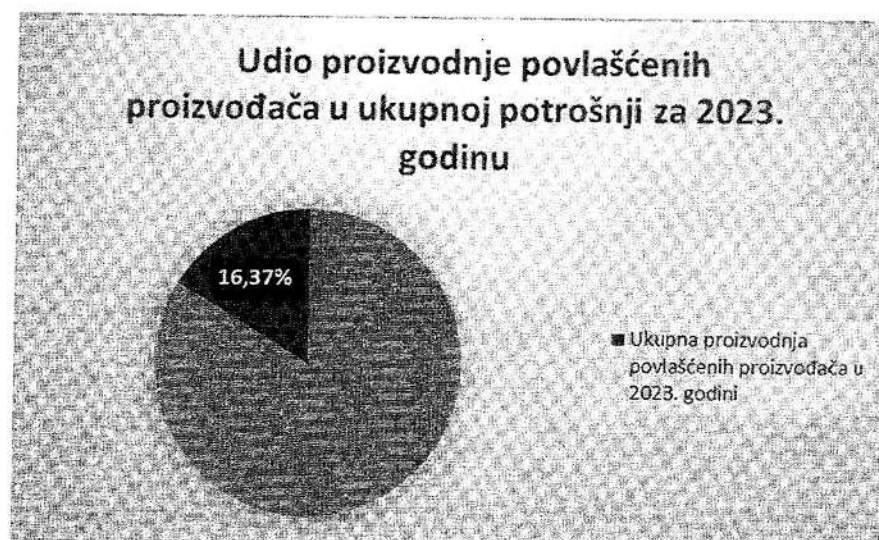
Vjetroelektrane su sa proizvodnjom od 309.961.610 kWh dominirale u ukupnoj proizvodnji, sa preko 69% (tačnije, 69,08%). Hidroelektrane su proizvele 136.120.036 kWh (30,34%), dok je u solarnim elektranama proizvedeno 2.620.989 kWh (0,58%) u odnosu na ukupnu proizvodnju svih OIE sa statusom povlašćenog proizvođača.

Procentualni udio u proizvodnji električne energije iz objekata povlašćenih proizvođača po vrstama izvora je prikazan na grafiku 1:

Grafik 1: Procentualno učešće u proizvodnji povlašćenih proizvođača po vrsti izvora u 2023. godini

Primijetan je rast udjela proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne i svih drugih oblika energije što je prikazano na sledećem grafiku.

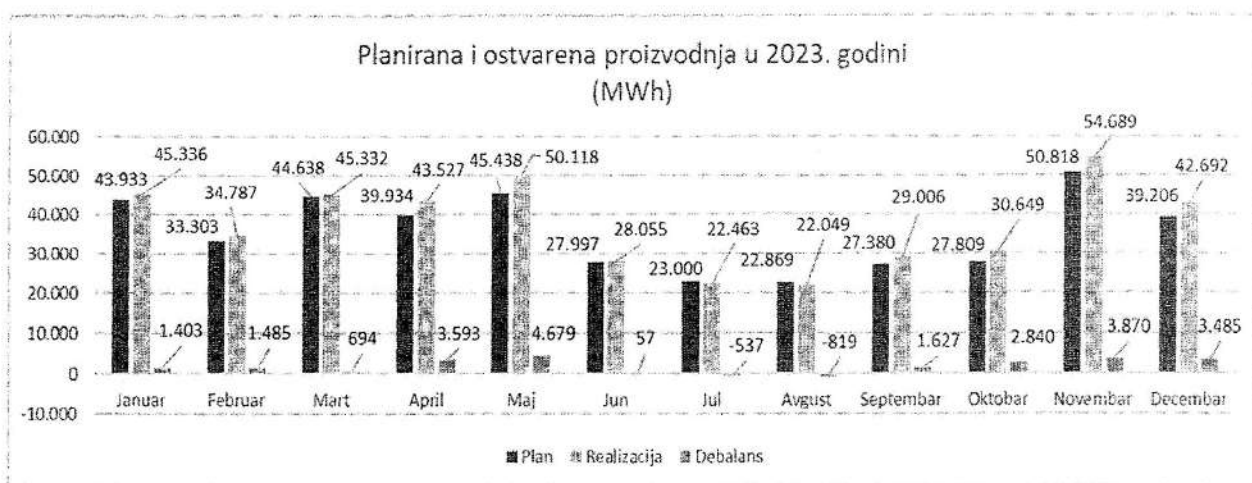
Grafik 2: Proizvodnja električne energije povlašćenih proizvođača u odnosu na ukupnu potrošnju električne energije u 2023. godini

Na kraju 2023. godine Operator tržišta je imao zaključen Ugovor o kupoprodaji proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača, i to: sa "EPCG" AD Nikšić kao snabdjevačem.

2023	Otkupljena električna energija od Operatora tržišta (kWh)
Januar	43.933.367,00
Februar	33.302.652,00
Mart	44.638.273,00
April	39.934.165,00
Maj	45.438.299,00
Jun	27.997.396,00
Jul	22.999.938,00
Avgust	22.868.651,00
Septembar	27.379.555,00
Oktobar	27.809.329,00
Novembar	50.818.204,00
Decembar	39.206.298,00
Ukupno	426.326.127,00

Tabela 9: Mjesečno učešće snabdjevača u kupovini električne energije iz OIE od Operatora tržišta tokom 2023. godine (preuzeti planovi u kWh)

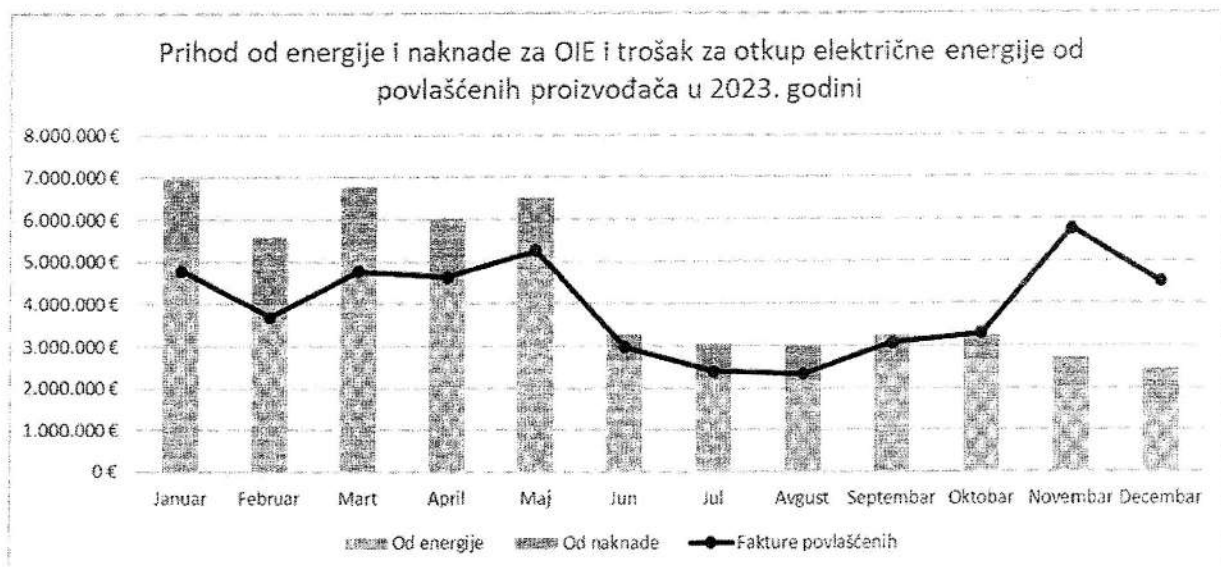
U 2023. godini ukupna proizvodnja povlašćenih elektrana je iznosila **448.702.635 kWh**, dok je energija koja je prodana snabdjevaču po dnevnim planovima proizvodnje povlašćenih elektrana, u sumi za 2023. godinu iznosila **426.326.127 kWh** (Tabela 9). Iz ovoga se može zaključiti da su planovi proizvodnje električne energije bili manji za **22.376.508 kWh** od proizvodnje električne energije na godišnjem nivou.

Grafik 3: Pregled planirane i ostvarene proizvodnje u 2023. godini po mjesecima u MWh

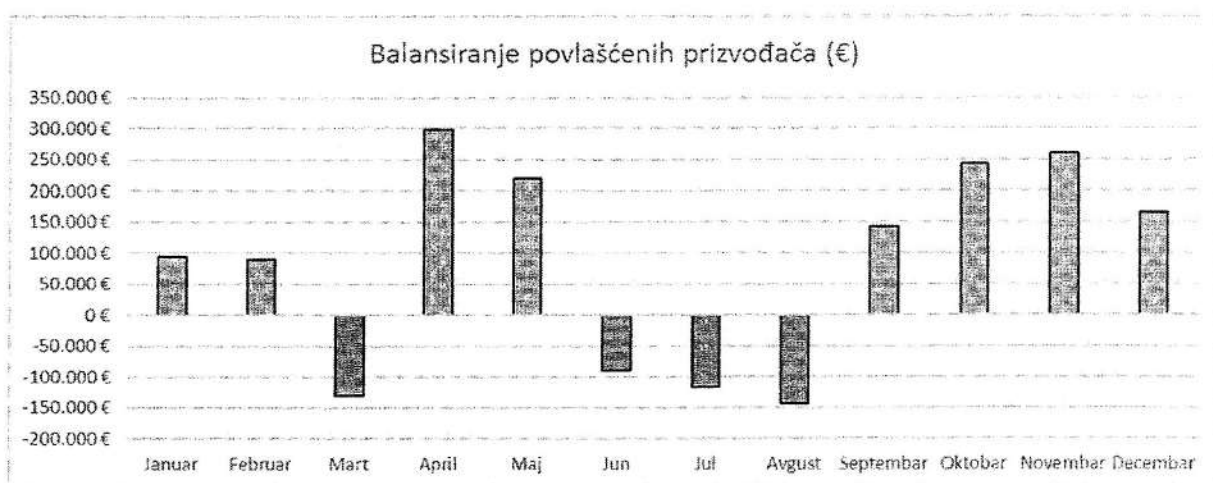
Proizvodnja u 2023. godini bila je manja u odnosu na proizvodnju iz 2022. godine (za 7,97%).

Prodana električna energija po dnevnim planovima po cijenama **119,35 €/MWh (januar-maj)**, **95,48 €/MWh (jun-oktobar)** i **40,03 €/MWh (novembar-decembar)** snabdjevaču u 2023. godini je u sumi iznosila **40.660.740,04 €** dok je prihod od naknade ukupno iznosio **12.208.655,67 €**.

Grafik 4: Vrijednost prodane električne energije snabdjevaču, prihod od naknade za oie i vrijednost otkupljene energije od povlašćenih proizvođača (iznosi bez PDV-a)

Po osnovu debalansa koji je izazvala grupa povlašćenih proizvođača u 2023. godini, Operator tržišta je prihodovao **1.032.832,41 EUR-a** (bez PDV-a) - grafik 5.

Grafik 5 : Debalans u 2023. godini po mjesecima (€)

U skladu sa proizvodnjom (realizacijom) tokom 2023. godine, povlašćenim proizvođačima je isplaćeno **47.589.430,11 EUR-a** (bez pdv-a). Od toga podsticaj za proizvodnju električne energije je iznosio

4.917.123,52 EUR-a (bez pdv-a), dok je tržišna vrijednost električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača iznosila **42.672.306,59 EUR-a** (bez pdv-a) - Tabela 10.

Povlašćeni proizvođač	OBJEKAT	Tržišna vrijednost	Podsticaj
Kronor DOO	mHE Babino polje	739.171,35	131.475,29
	mHE Jara	1.689.914,25	835,79
Igma Energy DOO	mHE Piševska	317.032,17	85.290,71
	mHE Bradavec	458.441,17	159.491,93
Nord Energy DOO	mHE Šeremet potok	348.154,11	112.379,07
Synergy DOO	mHE Vrelo	304.077,83	91.209,89
Hydro-Bistrica DOO	mHE Bistrica Majstorovina	1.657.934,70	42.130,39
Simes Inženjering DOO	mHE Ljevak	264.815,01	54.899,59
Small Hidro Power Mojanska	mHE Mojanska 1	1.177.009,58	155.064,08
	mHE Mojanska 2	661.138,13	133.188,28
	mHE Mojanska 3	260.339,86	90.791,45
Small Hidro Power Kutska	mHE Kutska 1	499.541,97	157.103,65
	mHE Kutska 2	390.425,37	111.031,39
AB Power Group	mHE Bukovica	104.867,17	28.420,04
Zeta Energy	mHE Slap Zete	606.089,56	56.691,23
Đekić DOO	mHE Pecka	301.781,01	88.961,45
MHE Vrbnica	mHE Vrbnica	1.984.387,77	-166.045,82
Manira Hydro	mHE Mišnića potok	126.953,68	10.886,84
Hidroenergija Andrijevića	mHE Štitska	291.242,99	26.512,98
	mHE Umska	173.114,52	16.474,09
Vodovod i Kanalizacija DOO Andrijevića	mHE Krkori	216.372,56	4.306,37
Benergo	mHE Mijlje polje	192.545,01	-25.409,52
	UKUPNO mHE	12.765.349,77	1.365.689,17
KGE DOO	VE Krnovo	17.850.679,33	3.507.171,42
Možura Wind Park	VE Možura	11.791.667,88	-25.646,10
	UKUPNO VE	29.642.347,21	3.481.525,32
Invicta DOO	SE Invicta	42.447,72	16.350,93
Eco Solar System DOO	SE DG	116.238,10	22.367,04
Bar Kod DOO	SE Bar kod	80.048,96	29.749,45
Alliance	SE Alliance	22.651,94	1.256,54
FSCG	SE FSCG	3.222,89	185,07
	UKUPNO SE	264.609,61	69.909,03
	UKUPNO OIE	42.672.306,59	4.917.123,52

Tabela 10: Podsticaj i tržišna vrijednost električne energije u 2023. godini u EUR

Operator tržišta je na kraju 2023. godine imao zaključene ugovore o učestvovanju na tržištu električne energije sa svakim proizvođačem električne energije koji ima status povlašćenog proizvođača i ugovore o otkupu električne energije sa proizvodnim objektima koji su dobili status povlašćenog proizvođača, a

prodaju električnu energiju Operatoru tržišta. Sa 3 proizvođača koji su izašli na liberalizovano tržište električne energije, Operator tržišta je privremeno obustavio primjenu ugovora o otkupu, do trenutka dok se pomenuti proizvođači ne vrate u sistem podsticaja. Shodno Metodologiji za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije koju je donijela Agencija, zaključeni su Ugovori o plaćanju naknade za rad za 2023.godinu. Po tom osnovu od povlašćenih proizvođača Operator tržišta je prihodovao svog regulatorno dozvoljenog prihoda (grafik 6):

Grafik 6 :Ukupno fakturisano u 2023. godini za naknadu za rad operatora tržišta koju plaćaju povlašćeni proizvođači

Osim svakodnevnih aktivnosti, u Službi za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju usklađene su i dopunjene pojedine procedure u radu u skladu sa Zakonom o energetici i podzakonskim aktima. Tokom 2023. godine predstavnici Službe su učestvovali u aktivnostima prema Energetskoj zajednici, donošenju novih podzakonskih akata koje donosi nadležno ministarstvo, Pravilnika o registru garancija porijekla, u skladu sa obavezom donošenja istog u skladu sa Zakonom, regionalnog sistema garancija porijekla i sl.

Tokom 2023. godine zaposleni u Službi za OIE i VEK su kao članovi radnih grupa bili uključeni u sve aktivnosti EUROPEX-a, čiji je Operator tržišta član od 2022.godine.

Garancije porijekla

Tokom 2023. godine je uspješno vođen sistem garancija porijekla: proces izdavanja, prenošenja, iskorišćenja i povlačenja garancija porijekla za OIE u statusu povlašćenog proizvođača. Sa svim pravnim licima u čijem su vlasništvu proizvodni kapaciteti postoje potpisani Ugovori o korišćenju registra, u skladu sa Pravilima o korišćenju registra garancija porijekla, koja su donijeta od strane Operatora tržišta 25.12.2020.godine, a primjenjuju se od 01.01.2021.godine.

Kako je i preuzeta inicijativa za pristupanje AIB-u (Evropska Asocijacija tijela za izdavanje garancija porijekla), zaposleni u Operatoru tržišta su pristupili usklađivanju dokumenata sa pravilima AIB-a kako bi na kraju postali članovi ovog tijela. Operator tržišta je postao član AIB-a u maju 2021.godine, nakon čega je učestvovao na sastancima u maju i decembru 2022 i 2023. godine kao samostalni član. Godinu je obilježila uspješna saradnja sa AIB-om, a što je potvrđeno i na drugom (polugodišnjem) sastanku u decembru 2023.godine. Napominjemo da su zaposleni članovi niza organizacionih jedinica u okviru AIB-a, gdje učestvuju na redovnim sastancima istih, koji služe kao priprema za dva redovna polugodišnja sastanka.

Krajem 2023. godine, završena je tenderska dokumentacija i specifikacija za vrlo složen softver za elektronsko vođenje sistema garancija porijekla, koja je predstavljala pripremu za tenderski postupak i izbor najpovoljnijeg ponuđača.

U skladu sa Pravilima o načinu proračunavanja, prikazivanja i objavljivanja udjela svih vrsta izvora energije u proizvedenoj, odnosno isporučenoj električnoj energiji i načinu kontrole proračuna ("Službeni list CG", br. 33/21 od 31.3.2021. godine), Operator tržišta je uspješno sačinio izvještaj o Nacionalnom rezidualnom miksu za Crnu Goru za 2022.godinu, i proračun koji je dostavljen Agenciji. Ova aktivnost, koja je novina u Crnoj Gori uspješno je završena i biće stalna obaveza Operatora tržišta i ubuduće. Ovome je prethodila i intezivna komunikacija sa predstavnicima AIB-a oko proračuna rezidualnog miksa na evropskom nivou, jer je Operator tržišta provajder podataka za državu Crnu Goru.

EPCG je upisana u Registar garancija porijekla kod Operatora tržišta u svojstvu snabdjevača, čime je stvorena i mogućnost iskorišćenja garancija porijekla koje su u vlasništvu EPCG-a, zbog dokazivanja porijekla električne energije krajnjim kupcima.

III RAD ODBORA DIREKTORA

Odbor direktora je u januaru 2023. godine bio u sazivu od prethodnog perioda. U tom sazivu, data je saglasnost na Plan javnih nabavki DOO "COTEE"-a za 2023. godinu. Zatim je imenovan novi saziv Odbora direktora 09.02.2023. godine, koji je održao konstitutivnu sjednicu 23.02.2023. godine. Od tog perioda, usvojen je izvještaj o popisu imovine i obaveza DOO „COTEE“-a sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, zatim je razmatran i utvrđen predlog finansijskih iskaza za 2022. godinu, usvojen je program rada i finansijski plan Društva za 2023. godinu i dostavljen osnivaču radi davanja saglasnosti, imenovan je predstavnik DOO „COTEE“-a u Odbor direktora Berze električne energije DOO, utvrđen je predlog izvještaja o poslovanju DOO „COTEE“-a za period 01.01. – 31.12.2022. godine i sa predlogom finansijskih iskaza za 2022. godinu i izvještajem o izvršenoj reviziji tih iskaza, te izvještajem o transfernim cijenama za 2022. godinu i godišnjim izvještajem o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2022. godinu, dostavljen osnivaču na dalje postupanje. Odbor direktora je dostavio osnivaču

i predloge za raspodjelu dobiti Operatora tržišta za 2021. i 2022. godinu. Saglasno odredbama Statuta DOO „COTEE“-a, usvajanjem godišnjih finansijskih iskaza i izvještaja o poslovanju za 2022. godinu, ponovo je imenovan Odbor direktora 20.07.2023. godine, u istom sastavu. Odbor direktora se odredio i o postupku medijacije u predmetu koji je uslijedio nakon sudske presude i poništaja odluke o razrješenju ranijeg izvršnog direktora Društva, donijete 02.07.2021. godine. Odbor direktora je resornom ministarstvu, radi upućivanja osnivaču, blagovremeno dostavio obavještenje o sticanju uslova za prestanak radnog odnosa po sili zakona izvršnom direktoru koji je obavljao tu funkciju u izvještajnom periodu (zbog odlaska u penziju), te razmatrao pitanja u vezi sa načinom i postupkom razrješenja izvršnog direktora tim povodom. Početkom oktobra 2023.godine, Odbor direktora je, po prethodnoj saglasnosti osnivača, donio odluku o razrješenju izvršnog direktora Operatora tržišta i prestanku radnog odnosa po sili zakona (starosna penzija) i odluku o imenovanju novog izvršnog direktora Operatora tržišta i zaključio ugovor o radu sa novoimenovanim izvršnim direktorom. U posljednjem kvartalu 2023.godine, u intenzivnom radu, Odbor direktora je nadalje: odlučivao o zakupu poslovnog prostora za 2024.godinu; donio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta; Izmjene i dopune Kolektivnog ugovora; zaključio sa izvršnim direktorom i sindikalnom organizacijom Operatora tržišta Sporazum o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenta, zbog protoka vremena od dostavljanja osnivaču prvobitnog predloga statuta koji nije donijet već duži vremenski period, ponovo je utvrdio inovirani predlog statuta i dostavio resornom ministarstvu u cilju dostavljanja Vladi Crne Gore; zaključio je sa izvršnim direktorom i sindikalnom organizacijom Operatora tržišta novi Kolektivni ugovor i donio više akata koja proističu iz istog za koja je utvrđeno da ih donosi Odbor direktora: Pravilnik o stručnom osposobljavanju i usavršavanju zaposlenih, Mjerila i normative za vrednovanje radnog učinka zaposlenih, Uputstvo o pripravnosti, Kriterijume za dodjelu novčane pomoći zaposlenima za slučajeve propisane Kolektivnim ugovorom; zatim više drugih akata: ažurirani Vodič za slobodan pristup informacijama; Etički kodeks Operatora tržišta; Pravilnik o provođenju popisa; zatim je utvrdio informaciju o jednostavnoj nabavci vršenja usluga revizije finansijskih iskaza Operatora tržišta za 2023. godinu i imenovanju nezavisnog revizora, kao i Informaciju o uslovima i raspoloživim finansijskim mogućnostima za kupovinu poslovnog prostora za rad i iste su dostavljene Ministarstvu rudarstva i energetike, radi daljeg postupanja prema osnivaču, usvojio je Program rada i finansijski plan za 2024. godinu i dostavio Vladi Crne Gore na saglasnost; određivao se u vezi sa daljim postupkom medijacije u pravnoj stvari predlagача ranijeg izvršnog direktora R.Kovačevića za naknadu štete, saglasno presudi ishodovanoj u postupku poništaja odluke o razrješenju izvršnog direktora. Odbor direktora se upoznao sa tekstom usklađivanih Tržišnih pravila po primjedbama i sugestijama REGAGEN-a i dostavljenih REGAGEN-u.

Pored navedenog, Odbor direktora u novom sazivu je, na početku rada, kako kroz sagledavanje propisa i dostavljenih materijala, tako i neposredno putem diskusija na sjednicama Odbora, upoznat sa regulatorno pravnim i finansijskim okvirom za obavljanje djelatnosti operatora tržišta električne energije (oblast balansnog mehanizma, obnovljivih izvora energije i visokoeфикаsne kogeneracije i regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije). U toku prve polovine izvještajnog perioda je, nadalje, informisan od strane izvršnog direktora o problemima koji su se javljali u tekućem poslovanju i učestvovao u diskusijama povodom razmatranja mogućih aktivnosti na prevazilaženju istih (npr. neblagovremeno donošenje rješenja od strane Ministarstva kapitalnih investicija o određivanju referentne berze za 2023. godinu i koeficijenta kvaliteta električne energije proizvedene u objektu koji koristi OIE i VEK; materijalima koji su upućivani resornom ministarstvu radi dostavljanja osnivaču u vezi sa nedonošenjem Statuta usklađivanog sa Zakonom o privrednim društvima

(„Službeni list CG“, br. 65/20 i 146/21), nezavršenom realizacijom povodom zahtjeva upućenog za dostavljanje osnivaču u vezi sa odobravanjem nabavke – kupovine poslovnog prostora, a razmatrana je i neažurnost u jednom periodu u izvršavanju obaveza Elektroprivrede Crne Gore prema Operatoru tržišta u plaćanju dospjelih obaveza, kao i druga pitanja iz oblasti poslovanja privrednog društva.

Odbor direktora je, u drugoj polovini izvještajnog perioda upoznat od strane izvršnog direktora o pitanjima koja su se pojavljivala u tekućem poslovanju i učestvovao u diskusijama i predlaganju mogućih aktivnosti u vezi sa istim (analiza finansijskog poslovanja u pojedinim segmentima, aktivnosti u vezi sa sagledavanjem mogućnosti za kupovinu poslovnog prostora, aktivnosti u vezi sa dinamikom obezbjeđivanja sredstava za nabavku softvera za rad tržišta električne energije i dalje postupanje, određena pitanja iz oblasti obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije i dr.).

IV FINANSIJSKO POSLOVANJE I REGULATORNI OKVIR

4. ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPIJEHA

4.1. Prihodi iz poslovanja

Prihodi od prodaje-neto prihod u 2023. godini ostvareni su u ukupnom iznosu od **798.060,68 EUR-a**. Za 2022. godinu iznosili su 723.867,97 EUR-a.

4.1.1. Prihodi od prodaje-neto prihod

Iznosi u EUR

	2023		2022
	Plan	Ostvarenje	
Prihode od prodaje usluga čine:			
1. Prihodi od RDP – EPCG AD snadbjevač	106.510,98	105.111,54	76.487,00
3. Prihodi od RDP – CGES AD	226.064,16	226.064,16	184.583,16
4. Prihodi od RDP – CEDIS DOO	113.032,08	113.032,08	92.291,64
5. Prihodi od RDP – Povlašćeni proizvođači	304.317,10	291.656,61	342.252,26
6. Prihodi od RDP – Proizvođači balansno odgovorni	106.510,98	128.348,70	76.070,51
		EPCG AD 125.966,69	76.070,51
		Ostali 2.382,01	-
7. Prihodi od RDP – Trgovci	13.042,16	31.843,24	18.414,43
		EPCG AD 1.304,16	1.331,21
		Ostali 30.539,08	17.083,22
Korekcija Prihoda:		-97.995,65	-66.231,03
UKUPNO	869.477,47	798.060,68	723.867,97

Prihodi od RDP se odnose na prihode od naknade za rad operatora koje Operator tržišta naplaćuje u skladu sa ugovorima o prenosu naknada sa navedenim pravnim licima.

Ovi prihodi se vrednuju u skladu sa MRS 18 i MSFI 14, u dijelu razgraničenja.

Iznos Prihoda iznad razumne dobiti 97.995,65 EUR-a je razgraničen i prikazan na poziciji pasivna vremenska razgraničenje – odloženi prihodi u skladu sa članom 12 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije ("Službeni list CG", br. 71/22 i 37/23).

4.1.2. Ostali prihodi iz poslovanja

Ostali poslovni prihodi ostvareni su u iznosu od **7.670,36 EUR-a**, a odnose se na prihode od refundacije bolovanja (2.991,55 EUR-a), prihod od zakupodavca u iznosu jedne mjesečne zakupnine na račun plaćene popravke klimatizacionog uređaja od strane Operatora tržišta (4.000 EUR-a), prihod od naknade

štete (515,25 EUR-a), prihod po osnovu naplate potraživanja putem javnog izvršenja (157,02 EUR-a) i prihode od usklađivanja vrijednosti potraživanja (6,54 EUR-a).

4.2. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite

-Finansijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su u ukupnom iznosu od **41,92 EUR-a**, a odnose se na prihode po osnovu godišnje kamate na sredstvima na žiro-računima.

4.3. Poslovni rashodi

U naredim tabelarnim pregledima prikazana je struktura poslovnih rashoda.

4.3.1. Troškovi poslovanja

Iznosi u EUR

		2023		2022
		Plan	Ostvarenje	
Troškove poslovanja čine:				
I	Troškovi zarada i drugih ličnih primanja	538.919,88	580.429,70	544.634,40
1.1.	Troškovi zarada	520.671,06	512.999,14	479.804,96
1.2.	Troškovi službenih putovanja		16.985,11	19.513,86
1.3.	Troškovi naknada Odbora direktora		24.460,99	21.948,60
1.4.	Pomoć zaposlenima		5.715,30	1.150,00
1.5.	Otpremnina zbog odlaska u penziju	18.248,82	20.269,16	22.216,98
II	Troškovi rezervnih djelova i materijala	5.620,56	4.816,91	3.498,58
2.1.	Troškovi materijala za održavanje higijene	3.272,66	1.345,95	1.043,44
2.2.	Troškovi goriva	878,22	1.496,81	1.136,88
2.3.	Troškovi kancelarijskog materijala	1.469,68	1.974,15	1.318,26
III	Troškovi usluga trećih lica	69.549,77	67.196,15	65.588,52
3.1.	Troškovi usluga održavanja OS	7.476,92	3.306,14	2.917,13
3.1.1.	Troškovi usluga za tekuće održavanje hardverske opreme	4.000,00	589,65	2.640,26
3.1.2.	Troškovi usluga održavanja ostale opreme	3.476,92	2.716,49	276,87
3.2.	Ostali troškovi usluga	62.072,85	63.890,01	62.667,89
3.2.1.	Trošak zakupa poslovnog prostora	48.000,00	48.000,00	48.000,00
3.2.2.	Trošak zakupa garažnog prostora	1.200,00	1.627,74	1.122,24
3.2.3.	Trošak računovodstvene revizije	2.000,00	2.066,11	2.500,00
3.2.4.	Trošak konsultanskih i advokatskih usluga	4.000,00	3.881,05	2.534,41
3.2.5.	Troškovi javnog oglašavanja	50,00	0,00	0,00
3.2.6.	Troškovi usluga kopiranja i korićenja	100,00	0,00	0,00
3.2.7.	Troškovi obuke, školarine, savjetovanja i drugih intelektualnih usluga pravnih lica	2.650,00	2.642,24	3.002,65
3.2.8.	Troškovi usluga higijenskog održavanja	2.500,00	3.780,00	3.725,33

3.2.9.	Troškovi komunalnih usluga	1.404,00	1.390,46	1.404,00
3.2.10.	Ostali troškovi usluga	168,85	502,41	379,26
IV	Troškovi tekućih bakarskih usluga, poštanski troškovi i troškovi osiguranja	54.426,10	14.756,51	16.704,36
4.1.	Troškovi tekućih bakarskih usluga	47.358,34	8.364,44	10.822,33
4.2.	Poštanski troškovi	1.500,00	1.351,94	1.034,18
4.3.	Troškovi osiguranja	5.567,76	5.040,13	4.847,85
V	Troškovi usluga telekomunikacija	9.557,08	11.229,65	11.602,13
5.1.	One (mobilna mreža, fiksna mreža, internet pristup)	9.557,08	10.717,84	11.384,72
5.2.	Crnogorski Telekom		451,86	217,41
5.3.	Duka hosting (domen)		59,95	0,00
VI	Troškovi poreza na imovinu, taksi i naknada u skladu sa zakonom	3.150,84	4.198,32	3.345,80
6.1.	Godišnja naknada za licencu REGAGEN	3.150,84	4.075,32	3.310,80
6.2.	Takse		123,00	35,00
VII	Ostali troškovi poslovanja:	84.275,37	88.158,25	65.206,37
a)	1. Rashodi električne energije, rashodi vode, pretplate na Katalog propisa, stručnu literaturu i ostale pretplate	4.187,43	5.306,80	5.402,16
7.1.	Troškovi električne energije	3.228,84	4.273,97	4.420,57
7.2.	Troškovi vode	169,29	93,51	126,04
7.3.	Troškovi pretplate na službene listove, katalog propisa i stručnu literaturu	789,30	939,32	855,55
b)	2. Troškovi za godišnje održavanje računovodstvenog softvera i drugih softvera, troškovi članarina	41.309,85	44.073,36	22.894,00
7.4.	Troškovi održavanja računovodstvenog softvera	749,85	690,00	834,00
7.5.	Troškovi članarine IRRCG	40,00	50,00	40,00
7.6.	Troškovi BELEN (članarina i naknada za održavanje)	14.520,00	11.333,36	12.000,00
7.7.	Troškovi članarine AIB	0,00	6.000,00	5.500,00
7.8.	Troškovi članarine EUROPEX	25.000,00	25.000,00	4.520,00
7.9.	Troškovi članarine CIGRE	1.000,00	1.000,00	0,00
c)	3. Drugi troškovi poslovanja u okviru kategorije ostalih troškova poslovanja	38.778,09	38.778,09	36.950,21
7.10.	Izdvajanje za sindikalne aktivnosti	5.133,40	5.120,03	4.924,27
7.11.	Rezervisanja za stambeni fond	30.800,41	30.800,41	29.128,63
7.12.	Pomoć sindikatu dva puta godišnje	2.844,28	2.857,65	2.897,31
VIII	Troškovi reprezentacije	3.549,68	3.246,45	3.316,75
IX	Porez po odbitku na dividende (raspodjela dobiti)	0,00	0,00	2.446,76
X	Sudski troškovi iz radnog spora	0,00	600,00	0,00
UKUPNO		769.049,28	774.631,94	716.343,67

Ukupni troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi realizovani su u iznosu od 580.429,70 EUR-a, što je u odnosu na planirana sredstva više za 41.509,82 EUR-a, procentualno za 7,7%.

Zarade zaposlenih obračunate su u skladu sa propisima o radu i odredbama opštih akata Operatora tržišta. Sve zarade iz 2023. godine obračunate su i ukalkulisane na teret rashoda 2023. godine. Sve zarade i naknade su isplaćene u 2023. godini.

Troškovi naknada članovima Odbora direktora obračunati su u skladu sa Odlukom Vlade Crne Gore, broj 07-2426, od 21.09.2017.godine. Na sve naknade po navedenom osnovu obračunate su i uplaćene obaveze: porez, prirez i doprinosi za penzijsko-invalidsko osiguranje, u skladu sa propisima.

Prosječan broj zaposlenih u Operatoru tržišta u 2023. godini ostao je na istom nivou kao i u prethodnoj godini, što iznosi prosječno 19 zaposlenih.

Troškovi nabavke materijala za održavanje higijene, realizovani su u iznosu od 1.345,95 EUR-a, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova manje za 1.926,71 EUR-a, procentualno za 58,87 %.

Troškovi goriva realizovani su u iznosu od 1.496,81 EUR-a, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova više za 618,59 EUR-a, procentualno za 70,44 %.

Troškovi kancelarijskog materijala realizovani su u iznosu od 1.976,15 EUR-o, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova više za 504,47 EUR-a, procentualno za 34,33 %.

Troškovi tekućih bankarskih usluga realizovani su u iznosu od 8.364,44 EUR-o, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova manje za 38.993,90 EUR-a, procentualno za 82,34 %.

Troškovi usluga telekomunikacija realizovani su u iznosu od 11.229,65 EUR-o, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova više za 1.672,57 EUR-a, procentualno za 17,50 %.

Troškovi po osnovu utrošene električne energije, vode, pretplate na stručnu literaturu i ostale pretplate realizovani su u iznosu od 5.306,80 EUR-a, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova više za 1.119,37 EUR-a, procentualno za 26,73 %.

Troškovi za godišnje održavanje računovodstvenog softvera i drugih softvera, troškovi članarina, naknada realizovani su u iznosu od 44.073,36 EUR-a, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova više za 2.763,51 EUR-a, procentualno za 6,69%.

Troškovi reprezentacije realizovani su u iznosu od 3.246,45 EUR-o, što je u odnosu na planirana sredstva za ovu kategoriju troškova manje za 303,23 EUR-a, procentualno za 8,54 %.

4.3.2. Troškovi amortizacije

Troškovi amortizacije i rezervisanja za 2023. godinu realizovani su u iznosu od 76.260,12 EUR-a i odnose se na troškove amortizacije licenci, softvera i drugih sredstava neophodnih za obavljanje regulisane djelatnosti.

Za 2022 .godinu iznosili su 73.004,36 EUR-a.

Iznosi u EUR

	2023		2022
	Plan	Ostvarenje	
Troškove amortizacije čine:			
1. troškovi amortizacije nematerijalnih sredstava	8.887,12	12.327,95	9.928,23
2. troškovi amortizacije materijalnih sredstava	13.511,24	18.880,33	15.499,74
3. troškovi amortizacije po osnovu lizinga (zakup poslovnog prostora)	0,00	45.051,84	47.576,39
UKUPNO	22.398,35	76.260,12	73.004,36

4.3.3 Finansijski rashodi

Finansijski rashodi ostvareni su u iznosu od 3.473,44 EUR-a i nastali su kao rashodi iz lizinga kancelarijsko-poslovnog prostora.

V NETO REZULTAT

Iznosi u EUR

	2023	2022
Rezultat prije oporezivanja	11.277,79	10.216,75
Poreski rashod perioda	4.555,42	1.759,76
<i>Tekući porez na dobit</i>	5.415,22	1.558,15
Odloženi poreski rashod/prihod	(859,80)	201,61
NETO REZULTAT	6.722,37	8.456,99

5.1. Poreski rashod perioda

Poreski rashod perioda u smislu MRS 12 predstavlja zbir tekućeg poreza i odloženog poreza.

Poreski rashod za 2023. godinu iznosi **4.555,42 EUR-a** (5.415,22 – 859,80).

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit utvrđuje se na osnovu dobiti iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u Prijavi poreza na dobit, u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

- Poreski rashod je ukupan iznos uključen u određivanje neto dobiti u vezi sa tekućim i odloženim porezom.
- MRS 12 – Porez na dobit definiše poreski rashod odnosno poreski prihod kao zbir tekućeg i odloženog poreza.

U poreskoj prijavi za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica (obrazac PD) za 2023. godinu je utvrđena obaveza za tekući porez na dobit u iznosu 5.415,22 EUR-a.

- Odložene poreske obaveze nastaju na bazi privremenih razlika, a u situaciji kada je sadašnja vrijednost sredstava za računovodstvene svrhe veća od sadašnje vrijednosti sredstava iz obrasca OA, tj:

1. Neotpisana vrijednost osnovnih sredstava u računovodstvene svrhe	91.447,27
2. Neotpisana vrijednost osnovnih sredstava u poreske svrhe	60.601,18
3. Razlika (1-2)	30.846,09
4. Odložena poreska obaveza za 2023. godinu (Razlika x 9 %)	2.776,15

- Dobijeni iznos predstavlja kumulativnu stavku, odnosno da stanje koje treba da bude iskazano na kraju godine potrebno je svesti na taj iznos. Za 2023. godinu, početno stanje odloženih poreskih obaveza iznosi 3.635,95 EUR-a i da bi stanje sveli na dobijeni iznos od 2.776,15 EUR-a, umanjeno je početno stanje za 859,80 EUR-a.

5.2. Neto rezultat

Operator tržišta je, za period 01.01.2023. - 31.12.2023. godine, ostvario neto dobit u iznosu 6.722,37 EUR-a.

VI ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA

6.1. Stalna imovina

U iskazu o finansijskoj poziciji - Bilansu stanja na dan 31.12.2023. godine objavljena je stalna imovina u iznosu od 356.959,12 EUR-a, a što se odnosi na nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i opremu i dugoročne finansijske plasmane – učešće u kapitalu drugih.

6.1.1. Nematerijalna ulaganja

Iznosi u EUR

Vrijednosti i promjene	Licence	Računarski softver	Ostala nematerijalna imovina	Ukupno
I Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2022. godine¹	13.777,75	26.181,07	2.677,07	42.635,89
Nabavna vrijednost				
1. Stanje 01.01.2023. godine	16.189,73	44.250	2.700	63.139,73
2. Povećanja (a + b + c)	0	0	0	0
a) Nove nabavke kupovinom				
b) Interno stvorena sredstva				
c) Revalorizacija				
3. Smanjenje				
a) Rashodovanje				
b) Prodaja				
II Stanje na dan 31.12.2023. godine (1+2-3)	16.189,73	44.250	2.700	63.139,73
Ispravka vrijednosti				
1. Stanje 01.01.2023. godine	2.411,98	18.068,93	22,93	20.503,84
2. Povećanja (a+b+c+d)	3.237,95	8.550,00	540,00	12.327,95
a) Amortizacija	3.237,95	8.550	540	12.327,95
b) Nove nabavke kupovinom				
c) Interno stvorena sredstva				
d) Revalorizacija				
3. Smanjenje (a+b)				
a) Rashodovanje				
b) Prodaja				
III Stanje na dan 31.12.2023. godine (1+2-3)	5.649,93	26.618,93	562,93	32.831,79
IV Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2023. godine (II - III)	10.539,80	17.631,07	2.137,07	30.307,94

¹ Misli se na prethodni izvještajni period.

6.1.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Iznosi u EUR

Vrijednosti i promjene	Zemljište	Građevine	Oprema	Ostala sredstva	Ukupno
I Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2022. godine	0,00	130.553,67	51.998,06	22.174,62	204.726,35
Nabavna vrijednost					
1. Stanje 01.01.2023. godine	0	189.780,66	85.089,25	31.479,15	306.349,06
2. Povećanja (a + b + c)		0	5.847	0	5.847
a) Nove nabavke kupovinom			5.847		
b) Nabavke iz poslovnih kombinacija					
c) Revalorizacija					
3. Smanjenje (a + b)					
a) Rashodovanje					
b) Prodaja					
II Stanje na dan 31.12.2023. godine (1+2-3)	0	189.780,66	90.936,25	31.479,15	312.196,06
Ispravka vrijednosti					
1. Stanje 01.01.2023. godine	0	59.226,99	33.091,19	9.304,53	101.622,71
2. Povećanja (a + b + c + d)		45.051,84	14.969,15	3.911,18	63.932,17
a) Amortizacija		45.051,84	14.129,20	3.911,18	63.092,22
b) Nove nabavke kupovinom			839,95		839,95
c) Nabavke iz poslovnih kombinacija					
d) Revalorizacija					
3. Smanjenje (a + b)					
a) Rashodovanje					
b) Prodaja					
III Stanje na dan 31.12.2023. godine (1+2-3)	0	104.278,83	48.060,34	13.215,71	165.554,88
IV Sadašnja vrijednost na dan 31.12.2023. godine (II - III)	0	85.501,83	42.875,91	18.263,44	146.641,18

6.1.3. Dugoročni finansijski plasmani – učešće u kapitalu drugih pravnih lica

Dugoročni finansijski plasmani odnose se na ulaganje u "Berzu električne energije" DOO, u skladu sa Zaključcima Vlade Crne.

U toku 2023. godine nije bilo promjena u odnosu na 31.12.2022.godine, tako da pozicija učešća u kapitalu drugih pravnih lica iznosi 180.010,00 EUR-a.

6.2. Obrtna sredstva

6.2.1. Kratkoročna potraživanja

Iznosi u EUR

Red. br.	Vrsta zaliha	2023	2022
1.	Potraživanja od kupaca	11.778.519,23	26.904.019,28
2.	Kratkoročni finansijski plasmani	-	-
3.	Ostala kratkoročna potraživanja	1.287.410,49	218.008,87
4.	Ukupno	13.065.929,72	27.122.028,15
5.	Ispravka potraživanja	(91.530,82)	(91.530,82)
6.	Svega	12.974.398,90	27.030.498,00

Prikazana potraživanja od kupaca se odnose na potraživanja koja su najvećim dijelom nastala u novembru i decembru 2023. godine.

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja na dan 31.12.2023. godine iznosi 91.530,82 € i ista se odnosi na potraživanja od Kombinata aluminijuma Podgorica u stečaju, a po osnovu prijave potraživanja broj St.br.199/13 od 06.08.2013. godine, podnijete Privrednom sudu u Podgorici.

Na datume bilansa koncentracija potraživanja od kupaca je sledeća:

Iznosi u EUR

2023			2022		
Broj kupaca	iznos	%	Broj kupaca	iznos	%
1 kupac -EPCG	10.598.956,82	89,99	1 kupac -EPCG	23.557.484,82	87,86
1 kupac- CGES	1.030.919,85	8,75	1 kupac- CGES	3.166.912,73	11,81
45	148.642,56	1,26	45	88.091,34	0,33
		100,0			100,0

Iznosi u EUR

	2023	2022
Ostala potraživanja:		
Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	1.279.157,67	206.079,83
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	6.486,82	11.902,04
Potraživanja po osnovu refundacije	1.766	-

Iznos od 1.279.157,67 EUR-a predstavlja poreski kredit (odnosno potraživanje za više plaćen porez na dodatu vrijednost), koji je nastao po osnovu pozitivne razlike između PDV-a po ulaznim i PDV-a po izlaznim fakturama.

6.3.2. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Iskazani podaci se odnose na stanje novčanih sredstava koja se nalaze na žiro računima Operatora tržišta na dan 31.12.2023. godine kod poslovnih banaka.

Iznosi u EUR

	2023	2022
Sredstva na žiro računima	4.880.511,05	2.643.979,63
Blagajna	-	-
Devizni račun	29.081,20	36.543,08
Gotovina na računima	4.909.592,25	2.680.522,71

Operator tržišta poslovanje obavlja preko "Hipotekarne banke" ad, Podgorica, "NLB Banke" ad, Podgorica, "Crnogorske komercijalne banke" ad, Podgorica i "Prve banke Crne Gore" ad, Podgorica.

6.3.3. Aktivna vremenska razgraničenja

Iznosi u EUR

	2023	2022
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa garažnog prostora	1.225,71	402,23
Razgraničeni PDV po primljenim faturama	500.895,72	-
Potraživanja od kupaca fakturisana u budućem periodu	2.957.039,72	-
U K U P N O	3.459.161,15	402,23

6.4. Kapital

Struktura kapitala na dan 31.12.2023. godine je sljedeća:

Iznosi u EUR

		2023	2022
Struktura kapitala:			
30	OSNOVNI KAPITAL (Ulozi osnivača Vlada CG)	470.338,87	470.338,87
32	REZERVE	149.206,56	144.790,46
	3220-Statutarne rezerve	114.864,89	110.448,79
	3300-Revalorizacije rezerve	34.341,67	34.341,67
	NERASPOREĐENA DOBIT		14.720,31
34	340 – Neraspoređena dobit ranijih godina	0,00	6.263,32
	341 – Neraspoređena dobit tekuće godine	6.722,37	8.456,99
U K U P N O (30+32+34)			
		626.267,80	629.849,64

Osnovni kapital

Osnivač Operatora tržišta je Vlada Crne Gore sa 100 % učešća u kapitalu.

Operator tržišta kao privredno društvo je osnovano Odlukom o osnivanju br.03-10685 od 16.12.2010. godine, sa osnivačkim ulogom Osnivača u iznosu od 10.000 EUR-a, što predstavlja osnovni kapital ovog društva.

Osnovni kapital na 31.12.2023. godine iznosi 470.338,87 EUR-a.

Rezerve

Statutarne rezerve na dan 31.12.2023. godine iznose 114.864,89 EUR-a. Statutom Društva propisano je da se sredstva rezervi formiraju obaveznim izdvajanjem 30% iz neraspoređene dobiti. U toku 2023. godine izvršena je raspodjela dobiti za 2021. i 2022. godinu.

Revalorizacije rezerve na dan 31.12.2023. godine iznose 34.341,67 EUR-a i nastale su u vezi procjene vrijednosti „Market Management“ softverske aplikacije – veb aplikacije na dan 31.12.2020.godine. U toku 2022. godine nije bilo promjena na ovoj poziciji.

Neraspoređena dobit

Iznos neraspoređene dobiti za 2023. godinu je utvrđen primjenom člana 12 tačke 2 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad Operatora tržišta električne energije („Službeni list CG“, br. 71/22 i 37/23) izvršeno je vremensko razgraničenje prihoda kako bi se iskazala utvrđena razumna dobit.

Neraspoređena dobit za 2023. godinu iznosi 6.722,37 EUR-a. Iznos dobiti prije oporezivanja iznosi 11.277,79 EUR-a i jednak je iznosu koji je utvrđen Odlukom o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije za 2023. godinu broj 22/3134-24 od 30.11.2022. godine.

6.5. Dugoročna rezervisanja

Vrijednost rezervisanja na 31.12.2023. godine iznosi **22.950,35 EUR-a**, i odnose se na:

- rezervisanja za ostale troškove iz neraspoređene dobiti za obaveze iz poslovanja Društva koje Metodologijom za utvrđivanje RDP-a nijesu uključene u utvrđivanje RDP-a, a mogu nastati u poslovanju Društva. Odlukom Vlade Crne Gore o raspodjeli dobiti za 2021. godinu, ova rezervisanja su uvećana za 2.505,32 EUR, pa na 31.12.2023. godine iznose ukupno 4.022,47 EUR-a.
- rezervisanja za sudske sporove. Za sudske sporove rezervisan je iznos od 18.927,88 EUR-a i odnosi se na sudski spor iz radnog odnosa. Rezervisanje je priznato u bilansu uspjeha u okviru troškova amortizacije i rezervisanja.

6.6. Odložene poreske obaveze

Pozicija odložene poreske obaveze obuhvata stanje odloženih poreskih obaveza prema zahtjevima MRS 12 i predstavljaju iznose poreza na dobit koje će Društvo platiti u narednim periodima, a nastaju po osnovu privremenih razlika.

Odložene poreske obaveze na dan 31.12.2023. godine iznose 2.776,15 EUR-a.

6.7. Dugoročne obaveze

Stanje i promjene dugoročnih obaveza prikazane u tabeli:

Vrsta obaveze	Iznos na početku perioda	Obaveze nastale u toku godine	Izmirene obaveze	Prenos na kratkoročne obaveze	Kursne razlike	Stanje na kraju perioda
1	2	3	4	5	6	7 (2+3-4-5+6)
2022. godina ²						
Dugoročne obaveze po finansijskom lizingu	180.958,92	4.727,27	48.000,00	48.000,00	-	89.686,19
Ostale dugoročne obaveze						
Stanje na dan 31.12.2022. godine	180.958,92	4.727,27	48.000,00	48.000,00	-	89.686,19
2023. godina ³						
Dugoročne obaveze po kreditima						
Ostale dugoročne obaveze	89.686,19	3.472,44		48.000,00		45.158,63
Stanje na dan 31.12.2023. godine	89.686,19	3.472,44		48.000,00		45.158,63

Obaveze po osnovu zakupa poslovnog prostora:

Operator tržišta je, prostor u kome sada obavlja djelatnost, zakupio počev od 01.10.2021.godine. Procijenjeno je da će zakup trajati 51 mjesec. Ugovor o zakupu je zaključen na 3 mjeseca u 2021. godini, potom na 12 mjeseci u 2022. godini i produžen za još 12 mjeseci u 2023. godini. Shodno primjeni MSFI 16-lizing, ovaj zakup se tretira kao imovina sa pravom korišćenja i predstavlja pravo zakupca na korišćenje imovine tokom trajanja zakupa. Na početku trajanja zakupa priznaje se imovina sa pravom korišćenja i diskontna vrijednost obaveze po osnovu zakupa. Na dan 31.12.2023. godine dio obaveza koji dospijeva u roku od 12 mjeseci u iznosu 48.000 EUR-a je preknjižen na kratkoročne obaveze.

6.8. Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze

6.8.1. Kratkoročne obaveze prema dobavljačima

Stanje i promjene kratkoročnih obaveza su bili:

² Misli se na prethodni izvještajni period.

³ Misli se na tekući izvještajni period.

Vrsta obaveze	Iznos na početku perioda	Obaveze nastale u toku godine	Izmirene obaveze	Prenos sa dugoročnih obaveza	Kursne razlike	Stanje na kraju perioda
1	2	3	4	5	6	7 (2+3-4-5+6)
2023. godina ⁴						
Kratkoročne finansijske obaveze						
Obaveze iz poslovanja	23.646.793,90	71.685.194,00	89.855.207,97			5.476.779,93
Ostale kratkoročne obaveze				48.000,00		48.000,00
Stanje na dan 31.12.2023. godine	23.646.793,90	71.685.194,00	89.855.207,97	48.000,00		5.524.779,93
2022. godina ⁵						
Kratkoročne finansijske obaveze						
Obaveze iz poslovanja	15.118.606,31	109.263.162,45	100.734.974,86	-	-	23.646.793,90
Ostale kratkoročne obaveze				48.000,00		48.000,00
Stanje na dan 31.12.2022. godine	15.118.606,31	109.263.162,45	100.734.974,86	48.000,00	-	23.694.793,90

Kratkoročne obaveze obuhvataju obaveze prema dobavljačima nastale u posljednjem kvartalu 2023. godine.

6.8.2. Pasivna vremenska razgraničenja

Iznosi u EUR		
	2023	2022
Pasivno vremensko razgraničenje - Balansni mehanizam	0	0
Pasivno vremensko razgraničenje-OIE	11.496.227,24	5.183.428,34
Razgraničeni prihod po osnovu metodologije RDP	533.927,99	435.932,34
Obaveze prema dobavljačima fakturisane u budućem periodu	2.834.867,07	0
Razgraničene PDV obaveze	513.205,26	0
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	99.951,00	99.951,00
UKUPNO	15.478.178,56	5.719.311,68

Pasivno vremensko razgraničenje-OIE - Zakonska obaveza Operatora tržišta da otkupljuje električnu energiju od povlašćenih proizvođača i prodaje je snabdjevačima, kupcima samosnabdjevačima, a Operator tržišta ne može po tom osnovu ostvarivati prihode ni rashode, pa se otkup i prodaja električne energije iz obnovljivih izvora iskazuju knjiženjem u bilansu stanja, zaduženjem i razduženjem konta vremenskih razgraničenja.

⁴ Misli se na tekući izvještajni period.

⁵ Misli se na prethodni izvještajni period.

Potražni saldo na kraju godine se prikazuje kao obaveza i predstavlja prelazni oblik kratkotrajne obaveze (kvazi - obaveza) - pasivna vremenska razgraničenja. Na kraju 2023. godine je iskazan saldo po ovom osnovu u iznosu **11.496.227,24 EUR-a**.

Ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja proizilaze iz specifičnog poslovanja Operatora tržišta (računi 4932, 4960, 4971 i 4990) i odnose se na :

- odloženi prihod po osnovu metodlogije RDP.....533.927,99 EUR-a
- obaveze prema dobavljačima fakturisane u budućem periodu.....2.834.867,07 EUR-a
- razgraničene PDV obaveze.....513.205,26 EUR-a
- sredstva za garancije porijekla.....99.951,00 EUR-a.

Sredstva iskazana na poziciji 4990 su sredstva koja je Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti uplatila za nabavku softvera za vođenje registra garancija porijekla u skladu sa članom 241b Zakona o energetici.

VII SUDSKI SPOROVI I POTENCIJALNE OBAVEZE

Do dana podnošenja ovog izvještaja, situacija u dijelu sudskih sporova i sporova pred drugim subjektima je prema sljedećem:

-Pred nadležnim sudovima u Crnoj Gori, u toku je sudski postupak protiv Operatora tržišta koji je, u 2014. godini, pokrenuo tužilac En+Group Limited (Chananel Islands, Jersey), protiv osam tuženih subjekata, između ostalih i Operatora tržišta - DOO "COTEE"-a, za osporavanje priznatih potraživanja stečajnih povjerilaca u postupku stečaja u Kombinat aluminijuma Podgorica.

Konkretno, u slučaju Operatora tržišta, En+Group Limited je, u slučaju stečajnog postupka KAP-a, osporio priznata/utvrđena potraživanja Operatora tržišta, po osnovu naknade za rad u iznosu od 94.199,94 EUR-a i po osnovu ostupanja predaje i prijema električne energije od voznih redova (balansnog mehanizma), u iznosu od 12.794.279,27 EUR-a. Privredni sud je, krajem 2014. godine, spojio postupke u kojima je tužilac En+Group Limited, a u vezi sa potraživanjima prijavljenim u stečajnom postupku KAP-a, te odbacio tužbu En+Group Limited, nakon čega su, u narednom periodu, uslijedili dalji postupci pred Apelacionim sudom Crne Gore i Privrednim sudom u Podgorici.

Početkom 2016. godine, Privredni sud je odredio da se razdvajaju postupci u ovoj pravnoj stvari i da se svaki zasebno vodi. Saglasno navedenom, postupak po tužbi En+Limited Group protiv DOO "COTEE" i KAP-a u stečaju, se od tog perioda nastavlja i vodi pred Privrednim sudom u Podgorici i po pravnim sredstvima pred Apelacionim sudom Crne Gore. Određena vrijednost spora je 12.888.478,76 EUR-a.

U međuvremenu, u 2019. godini, tužilac En+Group Limited je obavijestio da je promijenio sjedište i državu registracije, što je uslovalo nastavak procesnih radnji u odnosu na te novoiskazane okolnosti i zahtjeve tužioca. U 2023. godini, zbog promjene postupajućeg sudije, rasprava je otpočela iznova, tužilac je ostao kod navoda iz dosadašnjeg postupka, a tuženi kod prigovora koje su isticali u toku postupka. Nakon provođenja postupka o utvrđivanju postojanja reciprociteta između Crne Gore i Velike Britanije, utvrđeno da nije okončan započeti proces konsolidacije, tj. sukcesije bilateralnih međunarodnih ugovora. Sud je donio rješenje kojim je odbio kao neosnovan zahtjev punomoćnika Operatora tržišta, da na ime obezbjeđenja parničnih troškova uplati iznos od 22.200,00 EUR-a. Tuženi I i II reda su izjavili žalbu na predmetno rješenje koje su odbijene rješenjem Apelacionog suda, te potvrđeno rješenje Privrednog suda. Ovaj postupak je i dalje u toku pred Privrednim sudom Crne Gore.

Prema procjeni punomoćnika Operatora tržišta, procjena uspjeha u sporu se opredjeljuje između 50 i 70%. Procjenu iznosa potencijalnih gubitaka u slučaju negativnog ishoda spora nemoguće je odrediti jer je potraživanje Operatora tržišta svrstano u tzv. treći isplatni red (član 55 stav 1 tačka 3 Zakona o stečaju), što znači da sve i da Operator tržišta u cjelosti uspije u sporu, naplata utvrđenog potraživanja je neizvjesna jer se povjerioci iz trećeg isplatnog reda isplaćuju posljednji, ukoliko ima sredstava u stečajnoj masi, a srazmjerno njihovom iznosu potraživanja u ukupnom iznosu priznatih potraživanja. Svaka radnja u ovom predmetu, imajući u vidu vrijednost spora, se tarifira u iznosu 2.700,00 + PDV, tako da bi u slučaju eventualnog neuspjeha u sporu, troškovi parničnog postupka bili izuzetno veliki, pri čemu se, budući da postupak i dalje traje isto ne može za sada procijeniti.

-Pred Privrednim sudom u Podgorici, i dalje je u toku sudski postupak protiv Operatora tržišta koji je pokrenuo "HLB Mont Audit" Podgorica, u vezi sa Ugovorom o vršenju revizije za 2019. godinu, budući da je Operator tržišta cijenio da predmet ugovora nije izvršen u skladu sa Ugovorom, nije ni izvršeno

plaćanje ugovorenog iznosa. Vrijednost spora je 1.801,69 EUR-a . U 2023. godini nije održano nijedno ročište. Sudski postupak pred Privrednim sudom je i dalje u toku, te ishod istog nije izvjestan.

-Nakon okončanog postupka pred Osnovnim sudom u Podgorici, po tužbi ranijeg izvršnog direktora Operatora tržišta, radi poništaja akta o razrješenju, Operator tržišta je izjavio žalbu Višem sudu u Podgorici. Viši sud u Podgorici je donio presudu Gž.br. 3852/22, od 07.07.2023.godine, kojom je potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici od 13.06.2022. godine i poništena odluka o razrješenju izvršnog direktora. Troškovi sudskog postupka su iznosili 600,00 EUR-a. Punomoćnik Operatora tržišta je na presudu Višeg suda uložio zahtjev za reviziju Vrhovnom sudu i Vrhovni sud je donio presudu Rev.br. 794/23, od 08.12.2023.godine, kojom je odbijena revizija kao neosnovana. Sljedstveno ishodu sudskog postupka odnosno presudi Višeg suda, raniji izvršni direktor je 25.07.2023.godine pokrenuo postupak medijacije pred Centrom za alternativno rješavanje sporova, radi naknade materijalne štete, koja se odnosila na razliku zarade koju bi ostvarivao kao izvršni direktor u odnosu na zaradu koju je ostvarivao nakon razrješenja, a za period do isteka mandata, koji je okončan do dana podnošenja ovog izvještaja. Ukupan utvrđeni bruto iznos za isplatu je 18.927,88 EUR-a sa uračunatom kamatom. Troškovi postupka pred ovim Centrom su iznosili 245,00 EUR-a.

VIII EKSTERNI NADZOR

Završena je revizija finansijskih iskaza za 2023.godinu od strane eksternog revizora i dato je mišljenje da finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije društva i njegove finansijske uspješnosti i tokova gotovine za 2023.godinu, u skladu sa važećim propisima o računovodstvu u Crnoj Gori.

IX UPRAVLJANJE I UNUTRAŠNJE KONTROLE

U ovom izvještaju je sadržan i segment rada koji se odnosi na upravljanje i unutrašnje kontrole u Operatoru tržišta. Postupajući po upućenom zahtjevu Operatora tržišta, a u skladu sa Godišnjim planom rada unutrašnje revizije, krajem 2023.godine izvršena je unutrašnja kontrola od strane unutrašnje organizacione jedinice Ministarstva koja je saglasno Sporazumu o vršenju revizije zaključenom između Ministarstva kapitalnih investicija, kao resornog u periodu zaključivanja istog i Operatora tržišta određena da vrši unutrašnju kontrolu u ovom subjektu. Unutrašnja revizija je obuhvatila cjelokupan proces plaćanja u Operatoru tržišta, u cilju ocjene adekvatnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola u procesu plaćanja. Utvrđeno je da su unutrašnje kontrole uspostavljene ali su moguća poboljšanja u funkcionisanju istih i date su dvije preporuke.

X ZAKLJUČNI STAVOVI

Operator tržišta električne energije je i 2023. godinu završio kao uspješnu poslovnu godinu.

Dalje funkcionisanje i razvoj Operatora tržišta električne energije je u značajnoj mjeri uslovljen obezbjeđivanjem adekvatnih prostornih i tehničko-tehnoloških uslova za rad.

I dalje, kao jedno od najznačajnijih pitanja za rad Operatora tržišta, na kojem je aktivno rađeno ali koje nije finalizovano kako do kraja 2023.godine, tako i do podnošenja ovog izvještaja je pitanje kupovine poslovnog prostora.

Hronološki posmatrano, Operator tržišta je, krajem 2022.godine, odmah nakon donošenja Odluke o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije, za period 2023. – 2025.godina, kojom je tretirana nabavka osnovnih sredstava, u najznačajnijem poslovnog prostora, uputio inicijativu-zahtjev za odobravanje kupovine poslovnog prostora, koja je dostavljena Ministarstvu kapitalnih investicija za dalje upućivanje Vladi Crne Gore. Isto je proslijeđeno i Ministarstvu finansija. Operator tržišta je od strane ovih ministarstava upućen da sa stečajnim upravnikom Montenegro Airlinesa AD Podgorica sagleda mogućnost rješavanja nabavke poslovnog prostora koji sada zakupljuje i povratno informiše o istom.

Međutim, nakon dostavljanja izjašnjenja stečajnog upravnika Montenegro Airlines AD Podgorica da ne namjerava oglašavanje radi prodaje predmetnog poslovnog prostora u skorijem roku, Ministarstvo energetike i rudarstva je dostavilo dopis sredinom novembra 2023.godine, u kome se navodi da je potrebno da Operator tržišta razmotri i druge mogućnosti za rješavanje pitanja poslovnog prostora za rad, te da povratno informiše Ministarstvo energetike i rudarstva, kako bi isto u konačnom upoznalo Vladu Crne Gore kao osnivača ovog privrednog društva, te da aktivnosti po ovom pitanju treba pokrenuti u što kraćem roku.

U tom smislu, odmah nakon dostavljanja predmetnog dopisa, Operator tržišta je preduzeo aktivnosti po ovom pitanju. Upućen je dopis većem broju agencija u Podgorici, koje se bave posredovanjem u kupoprodaji nepokretnosti (ukupno 15 agencija), radi dostavljanja podataka o raspoloživim prostorima namijenjenim prodaji, shodno potrebama Operatora tržišta. Predstavnici Operatora tržišta su nakon dobijanja ponuda i neposredno izvršili obilazak i uvid u ponuđene prostore. Za tri poslovna prostora koja su nakon obilaska ocijenjena najadekvatnijim za rad Operatora tržišta, angažovan je licencirani procjenitelj, kako bi se dobili podaci o procjeni ovih prostora. Osim preliminarne ispitivanja tržišta nekretnina, zahtijevane su i indikativne ponude za kredit od strane komercijalnih banaka, od kojih je određen broj dostavio iste. Ponuđena fiksna kamatna stopa je u rasponu od 5,99 % do 7% na godišnjem nivou i to na iznos kredita od 1.000.000,00€ sa rokom otplate 120 mjeseci.

Svi preliminarne pribavljene informacije i podaci, uz podatke o raspoloživim mogućnostima za kupovinu prostora sadržani su u Informaciji o uslovima i raspoloživim mogućnostima za kupovinu poslovnog prostora koju je, krajem decembra 2023.godine, Odbor direktora utvrdio i sa kompletnom pratećom dokumentacijom dostavio resornom ministarstvu energetike i rudarstva, radi provođenja dalje procedure i dostavljanja osnivaču – Vladi Crne Gore. U provođenju daljih procedura, u vezi sa procjenom finansijskih parametara potrebnih za kupovinu poslovnog prostora, na zahtjev Ministarstva finansija, dostavljane su tim povodom i dodatne informacije i dokumentacija.

U svim dosadašnjim programima rada i izvještajima o poslovanju apostrofirano je rješavanje ovog pitanja kao ključno za dalji rad i razvoj Operatora tržišta.

Uz prethodno, u osnovnom, realizacijom određenih tehničko-tehnoloških pretpostavki, koja se umnogome ogleda u određenim softverskim rješenjima, koja su realizovana do podnošenja ovog izvještaja ili će biti realizovana u tekućoj godini, znatno će biti unaprijeđen rad Operatora tržišta i ostvarivanje osnovne funkcije organizovanja i upravljanja tržištem električne energije u Crnoj Gori.

U operativnom dijelu, u Službi za ekonomsko-finansijske i opšte poslove uspješno su obavljani poslovi iz informatičke, ekonomsko-finansijske i pravne oblasti. Omogućeno je nesmetano funkcionisanje informacionog sistema, računovodstva, postupaka javnih nabavki, poslova praćenja i primjene zakona i drugih propisa, odnosa sa Agencijom, upisa, razvrstavanja, otpremanja i arhiviranja dokumentacije.

U 2023. godini, u operativnom upravljanju tržištem električne energije u Crnoj Gori, uz redovne postupke prijema na tržište električne energije, administracije, upravljanja i obračuna balansnog mehanizma, pripremljena je i inicijativa za izmjene i dopune Zakona o energetici. Služba za tržište električne energije je redovno servisirala zahtjeve za podacima sa tržišta električne energije upućene od strane Vlade Crne Gore, Zavoda za statistiku, Uprave prihoda i Ministarstva energetike i rudarstva.

Zaključno sa decembrom 2023.godine, na tržištu električne energije Crne Gore bilo je 87 učesnika, od čega 79 trgovaca, 5 proizvođača, 1 kupac samosnabdjevač, operator prenosnog sistema-CGES, operator distributivnog sistema-CEDIS, berza električne energije, 3 snabdjevača, kao i posebna balansna grupa obnovljivih izvora čije balansiranje vrši Operator tržišta (neki od učesnika su učlanjeni u više kategorija).

Iz oblasti rada Službe za obnovljive izore energije i visokoefikasnu kogeneraciju, u 2023. godini ukupna proizvodnja povlašćenih elektrana je iznosila 448.702.635 kWh, dok je energija koja je prodana snabdjevaču po dnevnim planovima proizvodnje povlašćenih elektrana, u sumi za 2023. godinu iznosila 426.326.127 kWh (Tabela 9 u prethodnom tekstu). Iz ovoga se može zaključiti da su planovi proizvodnje električne energije bili manji za 22.376.508 kWh od proizvodnje električne energije na godišnjem nivou.

Prodana električna energija po dnevnim planovima po cijenama 119,35 €/MWh (januar-maj), 95,48 €/MWh (jun-oktobar) i 40,03 €/MWh (novembar-decembar) snabdjevaču u 2023. godini je u sumi iznosila 40.660.740,04 € (Tabela 10 u prethodnom tekstu), dok je prihod od naknade ukupno iznosio 12.208.655,67 €.

U skladu sa proizvodnjom (realizacijom) tokom 2023. godine, povlašćenim proizvođačima je isplaćeno 47.589.430,11 EUR-a (bez pdv-a). Od toga podsticaj za proizvodnju električne energije je iznosio 4.917.123,52 EUR-a (bez pdv-a), dok je tržišna vrijednost električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača iznosila 42.672.306,59 EUR-a (bez pdv-a) - Tabela 10. Na kraju 2023. godine u pogonu je bilo 29 proizvodnih objekata od kojih se otkupljuje električna energija, od čega 22 malih hidroelektrana, 2 vjetroelektrane i 5 solarnih elektrana.

Tokom 2023. godine je uspješno vođen sistem garancija porijekla: proces izdavanja, prenošenja, iskorišćenja i povlačenja garancija porijekla za OIE u statusu povlašćenog proizvođača. Sa svim pravnim licima u čijem su vlasništvu proizvodni kapaciteti postoje potpisani Ugovori o korišćenju registra, u skladu sa Pravilima o korišćenju registra garancija porijekla, koja su donijeta od strane Operatora tržišta 25.12.2020.godine, a primjenjuju se od 01.01.2021.godine.

Krajem 2023. godine, završena je tenderska dokumentacija i specifikacija za vrlo složen softver za elektronsko vođenje sistema garancija porijekla, koja je predstavljala osnov za pripremu tenderskog postupka.

U dijelu finansijskog poslovanja, Finansijski iskazi za 2023. godinu, ukazuju na uspješno poslovanje u izvještajnoj godini.

Operator tržišta je za period 01.01.2023.-31.12.2023.godine ostvario neto dobit u iznosu **6.722,37 EUR-a**.

Izvršena je revizija finansijskih iskaza za 2023.godinu od strane nezavisnog revizora i dato je mišljenje da finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije društva i njegove finansijske uspješnosti za 2023.godinu.

Operator tržišta je u 2023.godini ostvarivao uspješnu saradnju sa svim subjektima sa kojima postoji direktna povezanost poslova u realizaciji utvrđenih obaveza, i to sa: Vladom Crne Gore, resornim Ministarstvom energetike i rudarstva, Regulatornom agencijom za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, energetske subjektima, učesnicima na tržištu električne energije u Crnoj Gori i međunarodnim organizacijama.

Broj: 24/1396-1

Podgorica, 04.06.2024. godine

IZVRŠNI DIREKTOR,

Mersudin Gredić